Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען. | היינט 8 זייטען.

נייעס פאלקסבלאט

№ 159 | Łódź, Czwartek 10 lipca 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג י״ד תמוז תר״ץ | № 159

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מאָרדיגע גרובן־קאטאסטראפע אין שלעזיען

67 טויטע, — 48 פערוואונדעטע, — 73 ארבייטער נאך פערשאטן אונטער דער ערד

ברעסלוי, 9. (אטא) היינט ארום 4 א זייגער נאכמיטאג איז אין דעם גרובען וועגזעס־לאס ביי נוראדע פארגעקומען א שרעקליכע קאטאסטראפע צוליב א עקספלאזיע פון קוילען־גאז.

בין 8 א זייגער אין אווענד זענען ארויסגענומען געווארען 20 דערהרגעטע. 90 ביז 100 ארבייטער זענען נאך איינגעשלאסען און זייער לעבען דראהט א געפאהר.

ברעסלוי, 9. (אטא) לויט וייטערדיגע ידיעות זענען פון דער קוילען־גאז עקספלאזיע ביי נוראדע פערשיט געווארען צוויי שטייגער אבטיילונגען. די ערשטע אבטיילונג איז בעשטאנען פון 100 ארבייטער, פון זיי איז ביז איצט געלונגען ארויסצונעמען 50 לעבעדיגע און 18 טויטע. דער גורל פון די איבריגע איז דערוויל נאך נישט בעוואוסט.

פון דער צווייטער אבטיילונג, וואס איז בעשטאנען פון 83 מאן איז נאך נישט געלונגען קיין איינעם ארויסצוראטעווען, זייער גורל איז אומבעוואוסט.

ברעסלוי, 9. (אטא) לויט וייטערדיגע ידיעות האט מען ביז האלב ניין א זייגער אין אווענד פון די ביידע שטייגער אבטיילונגען ארויסגענומען 50 טויטע. די רעטונגס מאנשאפטען פון די שכנישע גרובען ארבייטען פיבערהאפט ביי דער רעטונגס ארבייטען. פון דער וואלדענבורגער רעטונגס סטאנציע זענען אנגעקומען צוויי אויטאס מיט רעטונגס־מאנשאפטען און דעם נויטיגען רעטונגס־מאטעריאל.

ברעסלוי, 9. אטא) ביז 10 א זייגער אין אווענד איז די צאהל טויטע פון דער גרובען־קאטאסטראפע ביי נוראדע געשטיגען אויף 67. 48 פערזאן זענען מיט פערגיפטונגס סמנים אבגעפירט געווארען אין שפיטאל.

פון די 73 ארבייטער וואס געפינען זיך נאך פערשאטען האפט מען דעם גרעסטען טייל נאך צו קאנען אבראטעווען.

הערבערט סעמיועל וועט ארויסטרעטען מיט א רעדע וועגען ארץ־ישראל

אין ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן, 9 (טעלעגראפיש) דער „מכבי" פערבאנד האט אנגעארדענט א באנקעט פאר די יודישע מיטגלידער פון ענגלישען פארלאמענט, אויפן באנקעט האט זיך אויך בעטייליגט הערבערט סעמיועל. ער האט געהאלטען א רעדע אין וועלכע ער האט געזאגט, אז ער רעכענט בעת דער נאהענטער סעסיע פון פארלאמענט ארויסצוטרעטען מיט א רעדע וועגען ארץ־ישראל.

פראטעסט - פערזאמלונג געגען אנטיסעמיטיזם אין רומעניען

בוקארעשט, 9 (טעלעגראפיש) דא איז פארגעקומען א יודישע פראטעסט־פערזאמלונג, אויף וועלכער ס'איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע געגען אנטיסעמיטיזם, די רעזאלוציע איז איבערגעשיקט געווארען צום קעניג.

קופאָן 6

דריטע סעריע

פון גרויסען פרעמיען־קאנקורס פון „נייעם פאלקסבלאט"

כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 3. סעריע פון פרעמיען־קאנקורס, איז גענוג צו צושיקען בלויז 20 קופאנען

שנייד אויס דעם קופאן!

געשענדעט דעם יודישען בית־עולם

אין דואיסבורג

בערלין, 9 (י. ט. א. טעלעגראפיש) אויפ'ן יודישען בית־עולם אין דואיסבורג ביי נאכט האבען אומבעקאנטע כוליגאנעס פערניכטעט און געשענדעט יודישע מצבות, סיווערט געפירט אן אויספארשונג.

יין כשר!!

ווער עס וויל זיך איבערצייגען, אז ווין דארף זיין גוט, באטש ער קאסט ביליג עמפפעהלען מיר פון דער נייער ערעפענטער וויין און מעהר־פאבריק

א פלאש פון א ¼ ליטער זעהר גוטע ראזינען וויין

צו פאבריקס־פרייזען

נאר 65 גראשען.

מיט אכטונג

וויין־און מעהד־פאבריק „פראגרעס"

2 אלטער מארק 2

Dr. med. FELDMAN

אקושער און פרויען־ארצט

Rzgowska 5, tel. 191-08

נעהמט אן פון 3—5 נאכמיטאג און אין דער לעטש. ניצע Piotrkowska 62 פון 5.30-7.30 נאכמ.

עפענטליכע ערקלערונג צו דער יוד. בעפעלקערונג!

אין צוזאמענהאנג מיט די אנאנסען פון ועד הרבנים און ועד הכשרות וועגען פלאמבירען עופות ערקלערען מיר, אז צוליב דעם וואס טראגט דאס צוזאג, אז ביים פלאמבירען עופות וועט קיין שחיטה־געלד נישט געהעכערט ווערען,

איז דער פרייז פון שחיטה־געלד דורך די שוחטים געהעכערט געווארן מיט 50%

און ווען מיר האבען זיך אין דער פראגע געווענדעט צו דער יודישער געמיינע האט מען זאגאר נישט געפונען פאר נויטיג וועגען דער פראגע צו רופען א קאנפערענץ. ארויסגעהענדיג פון שטאנדפונקט, אז ביי די היינטיגע קריטישע לאגע קאן דער פרייז פון שחיטה־געלד בשום אופן נישט טייערער ווערען, האבען מיר בעשלאסען

פארלויפיג קיין עופות נישט צו פלאמבירען.

די פערוואלטונג

פון יוד. געפליגעל־הענדלער־פעראיין אין לאדז, פאמארסקא 17

ב״ה

אויפרוף צו דער יוד. בעפעלקערונג אין לאדז!

נעכטען איז קיין כשר'ע שחיטת עופות נישט פארגעקומען

ווער עס האט געקויפט עופות, דארף פרעגען א שאלה אויף די כלים.

אין צוזאמענהאנג מיט אונזערע נעכטיגע מודעות, טיילען מיר מיט, אז די גענזלערס ווילען צוליב זייערע פערזענליכע אינטערעסען פאר יעדען פרייז מבטל מאכען אלע אונזערע בעמיהונגען איינצופיהרען א ארדנונג אין עניני כשרות, וועלכע מאכען א סוף צו דער שמוגעל־שחיטה, וואס איז נבלה וטרפה.

כדי זייער ציל צו דערגרייכען, האבען זיי נעכטען אויף א חוצפה דיגען אופן זיך ענטקעגענגעשטעלט דעם באנדראלירען די עופות און דערמיט געצוואונגען די שוחטים צו שליסען די שחט־הייזער, אזוי אז אין משך פונ'ם נעכטיגען טאג איז קיין כשר'ע שחיטה נישט פארגעקומען.

היות דאס באנדראלירען די עופות איז דער איינציגער סימן, אז זיי זענען געשחט'ן געווארען אויף א לעגאלען אופן און נישט דורך פרצאנצן, וואס זענען מאכיל טרפות, ווענדען מיר זיך צו דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז מיטצוהעלפען אונז אין דעם קאמף, וואס דארף בעשליסען, ווער עס האט צו זאגען אין עניני כשרות: דער גענזלער־פעראיין אדער דער רבנות.

מיר זענען מזהיר נישט צו קויפען קיין געשחט'ענע עופות, וואס האבען נישט דעם באנדראל פון ועד הרבנים און ועד הכשרות, וועלכער איז פערזעהען מיט'ן דאטום פון שחיטה אויפ'ן פיסעל, מחמת, עס איז טרפה און מ'דארף פרעגען א שאלה אויף די כלים.

ועד הרבנים און ועד הכשרות אין לאדז

לאדז, י״ג תמוז ה' תר״ץ.

לאדזער פרוכטען־ און געמיזע־הענדלער־פעראיין

און סעקציע פון קאלאניאל־בראנזשע, זגערזשער 28

מאכט דערמיט בעקאנט, אז דינסטאג, דעם 15־טען יולי ד. י. 7 א זייגער אווענד, אדער אין צווייטען טערמין ביי יעדער צאהל מיטגלידער 8 א זייגער, קומט פאר אין פעראיינס־לאקאל זגערזשער 28, פראנט, 2־טער שטאק, די אלגעמיינע

יעהרליכע גענעראל־פערזאמלונג

פונ'ם פעראיין, צו וועלכער ס'ווערען געבעטען אלע מיטגלידער צאהלרייך צו ערשיינען. סדר־היום: 1) ערעפענונג פון דער פערזאמלונג; 2) וואהלען פון א פארזיצענדער און אסעסארען; 3) פארלעזען דעם קאסע־בעריכט פון יאהר 1929 ביז'ן 1 יולי 1930; 4) פארלעזען דעם טעטיגקייטס־בעריכט פאר'ן יאהר 1929; 5) בעשטעטיגען דעם בודזשעט פאר'ן יאהר 1930; 6) בעשטעטיגען די ענדערונג פון די סטאטוטען; 7) וואהלען פון א פערוואלטונג, קאנדידאטען, רעוויזיאנס־קאמיסיע און שידס־געריכט; 8) פרייע פארשלאגען.

די פערוואלטונג.

שטאטיש טעאטער

ציגעל־גאס 63

אנפ. מ. מזאה.

יאר XV.

גאסטראלן פון דער ווילנער טרופע

היינט, דאנערשטיק, 9 אוונט, פון 50 גר. ביז 3,50 זל.

א מעשה מיט הערשעלע אסטראפאליער

פרייסיק, פרעמיערע: „יודן־שטאט". דראמע אין 3 אקטן מיט א פראלאג פון אהרן צייטלין

א שפאלטונג ביי דער סאנאציע

א רייה דעפוטאטען ארויסגעטרעטען פון ב. ב.-קלוב

וואַרשא, 9. (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספאנדענט) היינט איז דא בעוואוסט געווארען, אז אין ב. ב. קלוב איז פארגעקומען א שפאלטונג.

מיטאג צייט האבען צוויי דעפוטאטען פון ב.ב. קלוב קריסאק און טשעפלאק א בערגעגעבען דעם פרעזידיום פון ב. ב. קלוב א דעקלאראציע אין וועלכע זיי ערקלערען, אז זיי טרעטען ארויס פון קלוב ווייל זיי קענען נישט מסכים זיין צו דער פאליטיק פון קלוב, וואס איז נאר א ווערקצייג אין די הענד פון יחידים.

אזעלכע האט א עהנליכע דעקלאראציע אבגעגעבען אויך דעפ. פארגאנסקי.

עס איז צו ערווארטען, אז אין משך פון מארגענדיגען טאג וועלען א גאנצע רייה דעפוטאטען פון ב. ב. קלוב נאכטאן זייער ביישפיל.

ארעסטירט א אינטערנאציאנאלן אפעריסט און פרויען-הענדלער

וואַרשא 9 (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספאנדענט) היינט האט מען געבראכט ארעסטירט קיין וואַרשא א געוויסען יחיאל ראזענבערג, א אינטערנאציאנאלען אפעריסט און בעקאנטען פרויען-הענדלער.

ראזענבערג האט שוין אונטער זיך א לאנגע קאריערע. ער איז שוין געווען אין אמעריקא וואו ער איז געשטאנען אין דער שפיץ פון א באנדע פרויען-הענדלער. אין פוילען, האט ער געמאכט פאלש געלד, א חוץ דעם איז ער געווען פערמישט אין איניגע פאבער-אפערעס. לעצטענס האט ער זיך ווידער פערנומען מיט פרויען-האנדעל. מען האט איהם נישט געקענט כאפען ווייל ער פלעגט זיך אויסבעהאלטען אונטער פרעמדע נעמען און פלעגט וואוינען אין די ערשטע קלאסיגע האטעלען ווי „ריואפא, בריסטאל א. אז. וו. ענדליך איז איהם געלונגען צו ארעסטירען איהם.

בעפרייט די ארעסטירטע פיערער אין קראקא

די ארעסטען זענען פארגעקומען צוליב א מיספערשטענדניש

וואַרשא, 9. (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספאנדענט) אין צוזאמענהאנג מיט די ארעסטען, וואס זענען אדורכגעפיהרט געווארען אין קראקא צווישען די פיערער אנטיילנעמער פון קאנגרעס, דערווייסט מען זיך, איצט, אז מען האט שוין זיי אלע בעפרייט.

אין די ווארשאווער רעגירונגס קרייזען גיט מען איבער, אז די ארעסטען זענען פארגעקומען צוליב א מיספערשטענדניש. די קראקאווער פאליציי האט נעך האט אדורכגעפיהרט די ארעסטען אויף אייגענער אחריות.

סענסאציאנעלע קלאנגען וועגען דעם באמבען-אטענטאט אויף דער סאוו. אמבאסאדע אין ווארשא

וואַרשא 9 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) צווישען די אויסלענדישע דיפלאמאטען אין ווארשא האט ארויסגערופען א גרויסע סענסאציע די ידיעה, אז דער פוילישער מאכט איז געלונגען צו קומען אויף די שפורען פון דעם הויפט אנפיהרער פון דעם באמבען-אטענטאט אויף דער סאוויעטישער אמבאסאדע אין ווארשא מיט צוויי חדשים צוריק. דער דער דאזיגער דיבוב-מאן זאל זיך איצט געפינען אין יונא-סלאוויען.

די פוילישע רעגירונג האט ארויסגעשיקט סיין יונא-סלאוויען א אויספארשונגס-ריכטער מיט צוגעבן איהם צו ענגען. די יוגאסלאווישע רעגירונג זאגט זיך אבער אפ איהם ארויסצוגעבען ווייל זי האלט איהם פאר א פאליטישען עמיגראנט.

דער מען גיט איבער איז אין דער אפערע פערמישט א ריהע פערזאנען פון דער רוסישער עמיגראציע. דער צוועק פון אטענטאט איז געווען צו דערפיהרען צו א דיפלאמאטישען קאנפליקט.

מען גיט אויך איבער, אז היינט איז אין ווילנא ארעסטירט געווארען א געוועזענער רוסישער אפי-ציר, וואס איז געשטאנען אין א ענגען קאנטאקט מיט דעם הויפט אנפיהרער פון דער באנדע, וואס געפינט זיך איצט אין יוגא-סלאוויען. דער ארעסטירטער זאל האבען א שייכות מיט דעם אטענטאט.

אלע די רעגירונגס-קרייזען לייקענען אבער אב די אלע קלאנגען.

מיט דעם ענין זאל זיך אויך שטארק אינטערעסירען די סאוויעטישע אמבאסאדע אין ווארשא.

בלוטיגער קאמף צוליב ערד צווישען פויערן

12 דערהרגעטע און מעהרערע פערוואונדעטע

מעקסיקא, 9. (אטאג) צווישען צוויי פיינד-ליכע פויערן פארטייען פון די שטעט וואראקאשי איז געקומען צו א בלוטיגע געשלעג צוליב א סכסוך וועגען ערד. 12 פערזאנען זענען דערהרגעט געווארען און פיל זענען שווער פערוואונדעט. מיט גרויס מוה איז דעם מיליטער געלונגען צוריקצו-שטעלען דעם ארדנונג. ס'זענען דורכגעפיהרט געווארען מאסען ארעסטען צווישען די פויערען פון ביידע פיינדליכע לאגערן.

די פלענער פון „ווייסען אדלער"

זיי זענען נישט צופרידען מיט דער פאליטיק פון דער פאלקאווניקעס גרופע

וואַרשא, 9. (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספאנדענט) אין די ענדעקישע קרייזען קורסירען לעצטענס קלאנגען, אז די נייע גרופע וואס האט זיך געשאפען אין דער סאנאציע „דער ווייסער אדלער" גרייט צו אויף הערבסט א נייע מלוכה-איבערקעהרע-ניש. די גרופע „דער ווייסער אדלער" איז נישט צופרידען מיט דער פאליטיק און טאקטיק פון דער פאלקאווניקעס גרופע און וויל דעריבער איבערנעמען די איניציאטיוו אין איהרע הענד

פאניק צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין בעסאראביען

די אנטיסעמיטישע רומענישע „אייזערנע האנד" וויל מארשירען אויף בעסאראביען

בענדער, 9 (טעלעגראפיש) די אונגארישע טעלע-גראפען-אגענטור מעלדט מיט, אז די רומענישע אנטיסעמיטישע ארגאניזאציע „אייזערנער גווארדיע" האט ארויסגעלאזט א פראקלאמאציע צו איהרע מיטגלידער אין וועלכער די ווערען אויפגעפאדערט צו מארשירען קיין בעסאראביען, כדי אין א חודש ארום צו אקופירען דאס לאנד. די האבען אויף דער הילף פון מי-ליטער. די דאזיגע הכנות האבען ארויסגערופען א פאניק צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין בע-סאראביען.

4

דער בלוטיגער אויפשטאנד פון די קורדען געגען טערקיי

טערקישע נאטע צו פערסיען וועגען בעזעצען די גרעניצען

פאריז, 9. (ספ. טעל.) דער אויפשטאנד פון די קורדען געגען טערקיי איז דער פערסישער טערקישער גרעניץ נעהמט אן א געפעהרליכען כא-ראקטער. די טערקישע רעגירונג איז דערפון ערנסט בעאונרוהיגט. אין די ערשטע טעג פון אויפשטאנד איז די קורדען געלונגען צו ענטוואפענען צוויי פולקען פיכאטע, וואס זענען געשיקט געווארען צו אונטערדריקען דעם אויפשטאנד, ווי עס ווערט איצט ווערט דער אויפשטאנד אין דער שטיל אונטערשטיצט פון פערסיען.

די טערקישע רעגירונג האט ארויסגעשיקט א נאטע צו דער פערסישער רעגירונג מיט דער פארע-רונג צו בעזעצען די פערסישע גרעניץ מיט פערסישע מיליטערישע אפטיילונגען, כדי די קורדען אפצו-שניידען דעם רוקצוג. אויף דער דאזיגער נאטע איז נאך קיין ענטפער נישט אנגעקומען.

אין די לעצטע 48 שעה האט האט טערקישע מיליטער געפיהרט מיט די קורדען צוויי בלוטיגע שלאכטען נעבען אראראט.

די סאוויעטישע פרעסע ברענגט די סענסאציא-נעלע ידיעה, אז דעם אויפשטאנד פון די קורדען האט ארגאניזירט ענגלאנד און אנגעפיהרט מיטן אויפ-שטאנד זאל דער בעקאנטער ענגלישער פאלקאווניק לאורענס.

ענגלישע רעגירונג האט איצט נישט קיין צייט צו בעטראכטען די ארץ-ישראל-פראגע

מאקדאנאלדס ערקלערונג אין פארלאמענט

לאנדאן, 9. (יט"א טעלעגראפיש) אויף דער היינטיגער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט איז די רעגירונג געווארען אנגעפרעגט ווען עס וועט פארקומען די דעבאטע איבער דער ארץ-ישראל פראגע.

פרעמיער מאקדאנאלד האט געענטפערט, אז די רעגירונג איז איצט פערנומען מיט וויכטיגע מלוכה'ישע און פאליטישע ענינים און האט נישט איצט קיין צייט צו בעטראכטען די ארץ-ישראל פראגע. עס איז אבער מעגליך, אז די פראגע וועט קומען אויף דער טאגעסארדנונג אין די לעצטע טעג פון דער פארלאמענט סעסיע.

אויף דער פראגע וועגען דעם אפשטעלען די עמיגראציע האט מאקדאנאלד געענטפערט, אז מען טוט אפווארטען אויפ'ן בעריכט פון סער סימפסאן.

אויף דערועלבער זיצונג איז דער אונטער-שטאטס סעקרעטאר ד"ר שילס אנגעפרעגט געווארען צו עס איז איהם בעוואוסט, אז פון עבר-הירדן קומען אראבער אויף ארבייט קיין ארץ-ישראל.

ד"ר שילס האט געענטפערט, אז ער ווייסט וועגען דעם נישט.

אויף דער פראגע איבער סער סימפסאן האט פארגעשיקט זיין מיינונג וועגען דעם אפשטעלען די עמיגראציע קיין ארץ-ישראל האט ד"ר שילס גע-ענטפערט אז ניין.

וויטערדיגע דעמאנסטראציעס פון ארבייטסלאזע אין ווארשא

וואַרשא, 9. (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספאנדענט) היינט זענען פיים מאגיסטראט און אויפ'ן טעאטער פלאץ ווידער פארגעקומען דעמאנ-סטראציעס פון ארבייטסלאזע. די פאליציי האט די דעמאנסטראנטען צוטריבען. איניגע פערזאן זענען ארעסטירט געווארען.

DR. MED.
L. Pikielny
אורא לאג
ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקהייט
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4—7 אוונד.

אכטונג כשרע פלייש-העקער!
רינד=פעטס יודיש
קויף איך יעדען
סוואנטום און צאהל
4 זל. א קילא
מיט אכטונג מ. אמזעל
32 זגערזשער 32
7756

דעם טיפ-טען בייליד דריקען מיר אויס דער שווער-געטראפענער פאמיליע קארא צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער אונפערגעסליכען מאן און פאטער אונזער טהייערן מיטגליד
ב"ע אלי' קארא
(פרנס פון דער יודישער קהלה אין לאדז.)
המקום ינחם אתהם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג
פון „ישיבת אהבת תורה"
וואלבארסקא 20
7757

אנאנסן
אין „נייעם פאלקסבלאט"!
האבען דעם גרעסטען ערפאלג

היינט, דאנערשטאג, דעם 10 יולי ד. י. פינקטליך 7 א זייגער אוונד, קומט פאר אין זאל פון טעאטער „אררט", אל. 1-טער מאי 2, (פריהער ענגלישער זאל)

די אלגעמיינע פערזאמלונג

פון דער קאאפעראטיווער קליינהענדלער-באנק, לאדז, אגראדאווא 2

מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג; 2) וואהלען פון א פרעזידיום 3) דאס איבערלייענען דעם פראטאקאל פון דער פריהערדיגער אלגעמיינער פערזאמלונג; 4) בעריכטען: א. פון דער פערוואלטונג, ב. פונ'ם ראט, ג. פונ'ם פערבאנד פון די יוד. קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אין פוילען; 5) דאס בעשטעטיגען דעם בילאנס און פערטיילען דעם ריוח פאר'ן יאהר 1929; 6) וואהלען פון 1 מיטגליד אין דער פערוואלטונג און 3 מיטגלידער אין אויפזיכטס-ראט אנשטאט די אויסגעלאזטעווערטע; 7) אננעהמען דעם בודזשעט פאר'ן יאהר 1930; 8) בעשטימען די העכסטע סומע וואס די באנק קאן זיך בארגען 9) בעשטימען דעם העכסטען קרעדיט פאר א מיטגליד.

ראט און פערוואלטונג פון קליינהענדלער-באנק
אין לאדז, אגראדאווא 2.

Komunikacja autobusowa
ŁÓDŹ-PIOTRKÓW
Autobusy na powyższej linji odchodzą do Piotrkowa o każdej pełnej godzinie począwszy od 8 rano do 20 w wieczór ze stacji autobusowej przy ulicy Rzgowskiej 85, dojazd tramwajami 11 i 4. Czas przejazdu 1 godz. 30 minut. Cena zł. 3 gr. 50.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 10 יולי 1930

ליטע און ווילנע

ווי דאַרף געפירט ווערן די ליטווישע פאליטיק בנוגע ווילנע

אין לעצטן נומער „מוסו ווילניוס", ארגאַן אַנ׳אַנטערעסאַנטער אַרטיקעל פון פראפ. הערבאַטשעווסקי, וועלכער שרייבט צ. אנד.: „פּערספעקטיוו צו בעפרייען ווילנע", איז אפגעדרוקט

„פאר יעדן נאַציאנאַל־בעוואוסטזיניקן ליטווינער איז ווילנע און די בעפרייאונג פון ווילנער געביט הייליג. אבער פאר אונזערע געוויסע ספּעצן פאליטיקער איז די ווילנער פראבלעם געווארן א מין קארטען־שפּיל. איהר, ליבע פירער, שרייט נאר שטענדיג און טומלט: „אָהן ווילנע וועלען מיר זיך נישט בערוהיגן" און מיר, פאליטיקער ספּעצן, ווילן ביים גרינעם טישעל זיך עפּעס געהיימניספול סוד׳ענען.

אט פארוואס דער געזעלשאפט זענען שוין מאָל געווארן די פוסטע, בעצאָהלטע טומלער־שען און געשריען וועגן ווילנע. שוין צייט דערויסט א מאל צו טון מיט די ספּעצן, אז די ווילנער פראגע איז א ציל און נישט א געהיימער מיטעל פאר געהיימע צילן. די „קלארע" פראגע וועגן דער בעפרייאונג פון ווילנע איז נישט פאר א.ע.־מען קלאר. בפירוש פערשווייגט מען א סך וויכטיגע זאכען.

געוויסע ליטווישע ספּעצן־פאליטיקער האָבן ליב זיך צו נארן מיט דער אילוזיע, אז די רוסן און דייטשן וועלן „קיינעם" נישט דער־לויבן אויפצועסן ליטע (און זיי אליין ווילן דען נישט אויפעסן ליטע? — די דאזיגע פראגע איז פאר די ספּעצן נישט אקטועל). אונזערע א פשוט׳ער בירגער פערשטעהט, אז ליטע איז נאר א מיטעל פאר די דייטשע און רוסישע פאליטישע צילן — נאר א קארט אין די בערלינער און מאסקווער דיפּלאמאטישע הענד, און פאר אונזערע ספּעצן איז דאס, א „נישט אקטועלע פראגע".

וואו איז אונזער זעלבסטשטענדיגקייט און אונזער אויסערן־פאליטיק? פארוואס פאליטיזירן אלע אנדערע פרייע פעלקער נאר לטובת זיך און נאר אין ליטע טרייבט א פאליטיק לטובת אנדערע? דאס איז אנ׳אמת׳ער סקאנדאל! מיט וואס בעצאָהלט אונז דייטשלאנד פאר אונזער אלטרואיזם בנוגע דער דייטשער פאליטיק? מיט א בייזן חוזק איבער אונזער כבוד. דייטשלאנד וואלט, דוכט זיך, געקאנט רוהיג זיך אפּזאָגן פון מעמעל־געביט! ס׳־הויבט זיך נישט אן! זי פאדערט, אז ליטע זאל אנערקענען דעם מעמעל־געביט אלס „פּאַסטיליע פון גערמאניזם"! חוזק־מאכענדיג פון אונזער כבוד, סעראריזירט אונז דייטשלאנד מיט׳ן צאָל־טאריף. די דייטשע פאליטיק פערשטעהט איך אזוי: קוק אויף ווילנע און נישט אויף מעמעל. בעקומענדיג ווילנע, וועט איהר אונז אפּגעבן מעמעל!

עס איז קלאר, אז נישט סאוויעטן־רוסלאנד, נישט דייטשלאנד וועלן צוליב ליטע נישט פערגיסן קיין בלוט, און אויב זיי וועלן אפילו בעווילינגען אונז צו העלפן, וועלן זיי פאדערן דערפאר א גוטן שכר! פאר דייטשלאנד איז ליטע אַן אביעקט פון אונטערהאנדלונגען מיט פוילען און פראנקרייך; ווען דייטשלאנד זאל דורכקומען מיט פוילען, טא איך וואס פאר א לאגע וועט זיך דאן געפינען ליטע, וועלכע האט פערבערגנט הינטער זיך אלע בריקען? עס איז שרעקליך וועגן דעם אפילו צו טראכטען!

די אפּעטיטן פון דער סאוויעטישער ווייס־רוסלאנד בנוגע ווילנע זענען פאר אונזערע ספּעצן אויך נישט „אקטועל", אפילו א קליינער פאליטיקער פערשטעהט, אז א קריגס־פריינדשאפט מיט די סאוויעטישע ווייס־רוסלאנד וואלט זיך ענדיגען דערמיט, אז ווילנע וואלט בלייבן א ווייס־רוסישע רעזידענץ.

איך זאג נישט, אז מיר דארפן אומבעדינגט דורכקומען מיט פוילען, אומגעקעהרט, איך דריק נאר אויס דעם וואונש, אז אונזער אויסערן־פאליטיק זאל זיין נאר א ליטוויש־נאציאנאלע. מיר דארפן דערקלערן אונזער נטיה צו מערב־אייראפּע. די פאליטישע לאגע און פוילען איז אזא, אז קיינער קיינער וועט איהר נישט דערלויבן קיין „אוואנ־טורעס".

די שטעלונג פון די ווילנער איינוואוינער בנוגע ליטע וועט נאר האבן זיין א גוטע, אויב אין „קאוו־נער ליטע" וועט זיין ארדענונג, סאָלידאריטעט, אויב די הערן זיין עקאנאמיש פעסט. ביי אונז אין ליטע העלפט אבער די אמביציע צו געפעהלען ווילנע. אויב מיר ווילן אפקריגן (?) ווילנע מוזן מ׳ר אכטען דעמאקראטיזם: פרייען אויסדרוק פון די בירגער! צוואנגס־מיטלען בּאנקראטירען אומעטום.

מיר מוזן פאדערן, אז פוילען זאל געבן ווילנער געביט אויטאנאמיע און מיט אנ׳אויטאנאמען געביט וועלען מיר זיך שוין צונויפרייען.

אט אזוי לעבן אין דער קליינער ליטע אפילו די פלומרשטע „רעאל־פּאליטיקער" — בלויז מיט חלומות.

די איצטיגע לאגע פון אויפבוי־ווערק אין ארץ־ישראל

בעריכט פון דער א"י־עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ

לאנדאן, (יט"א) דער ווייטערער און לעצטער טייל פונ׳ם בעריכט פון דער א"י־עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ" וועגן דער איצטיגער לאגע אין א"י ענטהאלט פאלגענדע קאפּיטלען:

די איינוואנדערונג זייט די אויגוסט־געשעהענישען

7) זייט די אויגוסט־אונרוהען זענען אנגעקומען קיין ארץ־ישראל אנ׳ערך 5000 יודישע א גוואנדערער, מעהרסטענטיילס חלוצים אויף סערטיפיקאטען פון דער יודישער אגענץ. די איינוואנדערער איז געלונגען אהן שום שוועריקייטן צו בעשעפטיגען אין דער ערשטער רייה אין די פלאנצונגס־קאָלאָניעס. ווי בעקאנט, האט די רעגירונג אפּגעשטעלט די שוין ערטיילטע סערטיפיקאטען, וועלכע זענען שוין פריהער געגעבן געווארן אלס פארשוס.

די פראגע פון איינוואנדערונג פון תימנ׳ער און רוסישע יודען

8) די עקזעקוטיווע האט ארויסגעשיקט קיין ארעין (ארא־ישער אלפּהאינגועל) די ה"ת א. ראגסקי און טאביב מיט דער אויפגאבע אויסצופארשען די איינוואנדערונגס־בעדינגונגען פון די תימנער יודען איבער אדען קיין א"י. די דעלעגאטען האבן פאר־געלעגט דער עקזעקוטיווע א בעריכט וועגן דער לאגע פון די פליטים אין אדען און וועגן דער מעגליכ־קייט איבערצופיהרען זיי קיין א"י ווי אויך זייערע פארשלאגען וועגען דער פראגע, די עקזעקוטיווע האט זיך אויך בעמיהט צו ערלייכטערן די בעדינגונגען פון דער איינוואנדערונג פון רוסלאנד, און דער צו־קונפט וועלען די איינוואנדערער פון רוסלאנד בעקו־מען די סערטיפיקאטען און ווי עס דורך דעם ברי־טישען קאנסול אין מאסקווע און וועלען שוין נישט זיין געצוואונגען צו פאהרען מיט׳ן צוועק קיין קאנ־סטאנטינאפּאל.

סאניטארע לאגע און וואוינונגס־בוי

9) כדי אויסצופארשען די סאניטארע און וואוי־נונגס־בעדינגונגען אין די גרויסע פלאנצונגס־קאָ־לאָניעס פון שומרון און יהודה, וועלכע פלעגען אויפ־נעהמען א גרויסן טייל פון די איינגעוואנדערטע חלו־צים, האט די עקזעקוטיווע ארויסגעשיקט א ספּעציעלע קאמיסיע וועלכע האט געמאכט א רעהע פאר־שלאגען וועגן סאניטארע מאסנמיטלען ווי אויך וועגן וואוינונגס־בוי. נאכדעם ווי די עקזעקוטיווע האט שוין, אין די דאזיגע קאָלאָניעס אויפגעבויט הייזער 11 הייזער און 15 באראקען איז איצט ווידער בעשטימט געווארן א נייע געלד־סומע אויך צו פער־שאפען נעהערגע וואוינגעלעגענהייטן פאר די נייע איינוואנדערער.

אדר טעל פון ישוב בעשטעהט פון לוין־ארבייטער

10) די עקזעקוטיווע האט דורך איהר סטא־טיסטישע אפּטיילונג טיילווייז געטיינזאם מיט דער אלגעמיינער יודישער ארבייטער־ארגאַניזאַציע (הסת־דרות העובדים) דורכגעפיהרט איז חודש מערץ א רייה וויכטיגע סטאטיסטישע צעהלונגען. עס איז פארגעקומען א צעהלונג פון אלע לוין־בעקומענדע ארבייטער און ארבייטערינס, לעהרער און לעהרע־רינס, קינדער־גערטנערינס, בעאמטע, אנגעשטעלטע קראנקען־שוועסטער, אנגעשטעלטע דאקטוירים א א) עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז זייער צאהל בעטרעפט כמעט 25000 פערזאן, צוזאמען מיט פאמיליעס, אנ׳ערך פופציג טויזענד פערזאן, ה.ה. כמעט א דריד טעל טייל פון יודישן ישוב אין א"י. עס זענען ווייטער דורכגעפיהרט געווארן צעהלונגען פון דער יודישער אינדוסטרי און יודישע לאנדווירטשאפט א"י ווי אויך פון די לאנדווירטשאפטליכע זידלונגען פון דער יודישער אגענץ, וואס זענען געגרינדעט גע־ווארן מיט דערהילף פון קרן היסוד. די רעזולטאטען פון דער ערשטער צעהלונג זענען שוין פערעפענט־ליכט געווארן. די אנדערע וועלען איבערגעגעבן ווערן דער עפענטליכקייט נאכדעם ווי זיי וועלן זיין בעארבייט.

גינסטיגע ארבייטס־לאגע

11) די סטאטיסטישע אויספארשונגען האבן אויפגעוויזען ארויסגעוויזען, אז די אינדוסטריעלע אר־בייטסלאגע אין א"י איז א גינסטיגע. די צאהל יודי־שע ארבייטסלאזע בעטרעפט העכסטענס פיר הונ־דערט. אין די שטעט, בעזונדערס אין ירושלים, איז די בויבעוועגונג צימליך גרויס, און בעשעפטיגט העכער 1300 ארבייטער ביי בוי־ארבייטען. אויך אין די פלאנצונגס־קאָלאָניעס וואו עס איז איצט צוליב דעם א.ג. „טויטען סעזאן" פערהאן א געוויסע צאהל ארבייטסלאזע, איז די לאגע דורכאויס צופרידענ־שטעלענדע די ווייל און מאנכע אנדערע־קאמלונג וועלכע הויבן זיך אן שוין און קורצען און אנדערע ארבייטען וועלען ווידער אבסארבירען אלע א בייטס־הענדט. אויך אין דער יודישער אינדוסטריע און לאנדווירטשאפט די אר־בייטס־בעדינגונגען גארמאל. דאגעגען קען דאס נישט געזאגט ווערן וועגן די עפענטליכע ארבייטען וועלכע די רעגירונג האט דורכגעפיהרט און ביי וועלכע עס זענען איצט בעשעפטיגט נאר 220 יודישע ארבייטער דערפון 90 ביים בוי פון חיפה׳ער פארט.

ארביטראזש אין סכסוכים צווישען ארבייטער־געבער און ארבייטס־נעמער

12) א דאנק דער אינטערווענץ פון דער עק־זעקוטיווע איז געלונגען צו פערענדיגען דעם סכסוך וואס איז אויסגעבראכען אין כפר סבא צווישען אר־בייטס־געבער און ארבייטער דורך אנ׳אפּמאך, וואס איז גילטיג ביז דעם 1 יאנואר 1931. אין דער צוויש־ענצייט ווערען געפיהרט אונטערהאנדלונגען וועגען שליסען אנ׳ענדגילטיגען אפּמאך, פאר דער פערשטאר־קונג פון ארבייטס־פריעדען אין לאנד און א גרויסע בעדייטונג האט די אונטערהאנדלונגען וועלכע זער־ען שוין א לאנגע צייט געפיהרט צווישען די פלאנ־צער און די יודישע ארבייטער וועגען גרינדען א פאר־יטעטישע־ארבייטס־ביוראָ האבען אין די לעצטע וואר־כען געגעבן א געוויסען פאזיטיוון רעזולטאט און א וואנק דעם וועלען געגרינדעט ווערן אין צווישען שפּאנען איינע פארטעיש צווישען ארבייטס־בּיוראָ ווערט. דער ארבייטס־ביוראָ ווירט האבן פערטרעטער פון ארבייטער־געבער, פון צווייען א ציווילע בעשרענקטער צאָל פון יודישע ארבייטער טוישן אראפּ. די פּייטער פון דער יודישער ארבייטער־פעדעראציע איז פונטוועק געשאפען געווארן א באזע פון ארבייטס־פרידען אין א פאזיטיוון ווירקונג אויף דער יודישער ארבייטער־טוישן. א דערפון דערפאַר ווען ארבייטער פון דער ארץ־ישראל אגענץ, וועלכע האבן זיך באטייליגט, פאראייניגט. מען געגעבן א פאזיטיוון רעזולטאט און א דאנק דעם זענען געשלאסען געווארן אפּמאכן צווישען די פאלקס־ארבייטער ארגאניזאציעס ווי אויך צווישען ארבייטס־געבער. די ארבייטער־פארבאנד פון דער חיפה׳ער ארבייטער־ראט און אנדערע ארבייטער פון ארבייטס־ביוראָ זענען בעשטעטיגט געווארן פון דער יודישער ארבייטער־ארגאניזאציע, עס וועלכע וועט ווערן גענאנט דורך דעם ביוראָ, און דער ארבייטס־ביוראָ האט פערטרעטען זיך ארבייטס־בּיוראָ דורך א נייטראלן ארבייטס־ביוראָ פון דער יודישער ארבייטער־שאפט.

פערשטארקטע בילדונגס־טעטיגקייט: 21,000 שילער

13) הגם אין צוזאמענהאנג מיט די אונרוהען זענען ה. י. געשלאסען געווארן איניגע שולען וועלכע קענען געעפענט ווערן ערשט נאכן חידער־אויפבוי, האט זיך דאך פערגרעסערט די צאהל שולען, וואס אונטערליגען דער יודישער אגענץ, אויך די צאהל שילער בעת אין פאריגען יאהר האבן אין 227 לעהר־אנשטאלטען געלערנט 19,500 שילער, בעטרעפט היי. די צאהל שילער אין די שו־לען פון דער יודישער אגענץ — 21.000 און די צאהל לערן־אנשטאלטען 230 פון די דאזיגע 21000 שי־לער בעזוכען 4050 קינדער־גערטנער, 13700 — פאלקס־שולען, 1,465 גערהען אין די מיטעל־שולען, 526 שטודירען אין לעהרער־סעמינארען און די איבריגע אין פראפעסיאנעלע און עהנליכע שולען. פון דער דאזיגער צאהל שילער פאלט אויס 5000 אויף ירושלים, 7,300 — תל אביב, 1.700 חיפה 3000 — קאלאניעס און יהודה, 750 — קאלאניעס אין שומרון, 1700 און די זידלונגען אין עמק און גליל, די רעשט אין די איבריגע שטעט. די שולען פון דער יודישער אגענץ בעזוכען 13.200 שילער, פון „מזרחי" — 6.300 פון דער יודישער ארבייטער־שאפט — 1.500 שילער.

געזונדהייטס־ארבייט. נייע קראנקען־הייזער.

14) אין די לעצטע חדשים איז פארגעקומען די חנוכת־הבית פון צוויי יודישע קראנקען־הייזער, דאס צענטראלע קראנקען־הויז פון קופת־החולים און פון זיין פּראוויזארישער געביידע אין עין חרוד, און א יבער אין נייעם הויז וואס געפינט זיך אין עמק צווישען עפולה און כפר ילדים. דאס פעטער שווייצער קראנק־קען־הויז פון דער „הדסה" אין טבריה האט אנגע־הויבען זיין טעטיגקייט נאכדעם ווי עס זענען אינגע־אורדענט געווארן די אינערליכע איינריכטונגען פון זיין נייער געביידע א דאנק דער סובסידיע פון דער יודישער אגענץ, אין נחיפה, וואו דאס ביז־א צאהל קראנקען־הויז פון „הדסה" האט זיך געפונען אין אנ׳אונגעפּאסטער געביידע און קליינעם לאקאל ווערט געפיהרט אונטערהאנדלונגען צווישען דער „הדסה" און דער ארטיגער יודישער קהלה וועגען אויפבויען א נייעם קראנקען־הויז.

קאמף געגען פראסטיטוציע אין סאוויעטן־רוסלאנד

וואס עס דערצעהלען געוועזענע גאסען־פרויען

אין׳ם לעניגנראדער פערלאג „פּריבּאָי" נגאַר דיא" (יונגע גוואַרדיע) איז דערשינען א ביכעל אונ־טער׳ן נאמען „פון גאס אין דער פאבריק ארוין".

די מחברים פון אט דעם ביכעל דר. ריין און ל. ושעלעזנאוו האבן צונויפגעקליבן א גאנץ אינטערעסאנטן בעלערנדיגן מאטעריאל וועגן דער פראסטיטוציע אין סאוויעטן־רוסלאנד ווי אויך — וועגן דעם קאמף געגען איהר און מיר דערוויסן זיך אז צו דער קאטעגאריע גאסען־פרויען, וואס ראנגלען מיט זיך צוליב דחקות און נויט זענען צוגע־קומען נאך איינציגע קאטעגאריעס, וועלכע זענען א רעזולטאט פון מאדערנעם סאוויעטישען לעבענס־שטייגער און געמלעך: אלמנות, גרושות און עגונות, וואס וואלטען געקענט פערדינען צום לעבען אויף אנ׳ערהליכען אופן, ווי אויך א גאנץ ארבייטערינס פון פאבריקען און א.א. ע.ן, וועלכע זענען אזויאי פער־וארנט מיט זייער לעבענס־מינימום.

אזא מין בעזונדערע פארם פון פראסטיטו־ציע — דערצעהלען די מחברים — איז בעקאנט אונ־טער׳ן נאמען „שטייגער"־פראסטיטוציע און איז א רעזולטאט פון די מאדערנע לייכטע און לייכטזיניגע בעציהונגען צווישען מאן און פרוי.

די וואלאדני צייטונג „קראסני סעווער" (רויט־טער צפון) שרייבט, אז „אזא („שטייגער") פּראָ־סטיטוציע איז מעהר געפעהרליך פון דער געזעהנ־ליכער דורך דעם, וואס די הויפט זיך אז גאנץ אומ־שולדיג ביי א פרעהליכער קאמפאניע פון בחורים און מיידלעך. די ארבייטערינס גיבט זיך אפט מאל נישט אפ קיין חשבון פון דעם, וואס עס קען ארויס־קומען פון זייער לייכטזיניגער בעציהונג צו גע־שלעכטס־פראגען און י־נען זיך אפט מאל אפ פאר א פאר זיידענע זאקען, פאר א בילעט אין טעאטער, פאר א פאר לאקירטע שיכלעך און אזוי ארום ציהען זיי זיך פאזאליע אריין אין געשלעכטליכע הפקרות.

א סך שולדיג און דעם זענען ביי די מאכט אר־גאנען, וואס גיבען נישט גענוג אכטונג אויף די צו־שטאנד־וואוינונגען פון די ארבייטער און פון דער ספּורענטשאפט, סיי אויך די ארומיגע סביבה וואס שמעלט זיך נישט צוליב צום דאַרציגען שמוך עמי־צער פון דערוועלבער סביבה גליטשט זיך אויס און ניקט ביז צום אפּגרונד.

אויף וויפיל די נייגעשאפענע ארבייטער־סביבה איז נישט גענוג פיהלבאר און וואבזאם צו די איינגענע חברים און חברטעס, קאן מען זעהן פון די מעהרערע א יטאבזיא ראפּעם פון די גאסען־פרויען וועלכע זער־נען פובליקירט אינ׳ם אויבענדערמאנטען ביכעל.

אט איז וואליע ז... 19 יאהר אלט, מיט פראס־טיטוציע האט זי זיך פערנומען נישט מעהר ווי איין יאהר. איצטער ארבייט זי ווידער אויף א פאב־ריק.

זי דערצעהלט:

איך בין געווען 8 יאהר, ווען דער טאטע איז געשטארבען, איך האב געענדיגט אונזער דארפס־שול. די מאמע איז זעהר רעליגיעז. האט מיך נישט געלאזט שטודירען, האב איך זיך ארויסגעגנבעט פון הויז און אנגעקומען אין דער שול פאר פויערישע יוגנט. די קאמסאמאלצעס זענען געווען גוט צו מיר, און איך בין אויך אריין אין קאמסאמאל, בעקום איך אבער איין מאל א בריף פון דער היים, אז די מאמע וואלט ביים שטארבען, קום און אין דארף אריין לאזט זיך אויס, אז מען האט מיך אפּגענארט, די מאמע איז געזונד און שטארק, זי האט אבער נישט געוואלט איך זאל ווייטער לערנען זיך מיט די קאמ־סאמאלצעס, בין איך כמעט א הוילע און א באר־וועסע אנטלאפען פון דער היים, און ערגעץ א דארף געבען נאווואראד און געארבעט א גאראזשקע (פאר־ראבעק). שפּעטער איבערטעל און דעמאלבען הארף חתונה געהאט מיט איינעם א יונגען פויער.

אבער שוין אין עטליכע חדשים ארום נאך דער חתונה האט דער מאן מיינער אנגעהויבען זופען און שלאגען מיך — בין איך אנטלאפען פון אהם קיין לענינגראד, וואו איך האב א ברודער מיט א שוועסטער.

כ׳בין געווען זיכער, אז זיי וועלען מיר ארויס־העלפען — האבען זיי אבער נישט געלאזט מיך אפילו זייער שוועל אריבערטרעטען.

א נס, וואס איינער א גוטער מיליציאנער האט מיך אנטקעגענפיהרט געבעטיגען און דער פאליק און אויף מארגען האט מען די מיליץ אריבערגעשיקט אין דעם פּויערים־הויז. אבער אויך דארטען מוז מען נאהלען פאר׳ן עסען און פאר׳ן שלאפען. מיין ביסעל געלד איז אויסגעגאנגען, קיין ארבייט געפין איך נישט. איך בין געווען גרייט אנצוקומען פאר א דינסט, א.י נאר האבען אנ׳איינען היינקעל מיט א שטיקעל ברויט.

זיך איך איינמאל אויפן בולוואר א הונגעריגע און עלענדע און ווייס נישט וואו זיך א ינצוטון. ערשט אויף דערוועלבער באנק האט זיך צוגעזעצט עפּעס א מיידעל, האבען מיר זיך פאנאנדערגערעדט דערצעהלט זי מיר, די מיידעל און אז אט לעבט זי אויפ׳ן „האפ" פאר 10 קאפּיקעס א נאכט און עס איז אל קאין אורדנונג.

— וואס איז אזוינס „האפ" — בין איך זי א פרעגן.

— „האפ" — ענטפערט זי — איז אזא הויז וואו מען בעקומט א ביליגען נאכטלעגער און מען איז אלע איינעם.

בין איך מיט איהר אוועק אין „האפ" אריין.

— נו, וואס ווייטער? — טוט וואליע א פרעג דער מיטגליד פון דער קאמיסיע וואס קעמפט געגען פראסטיטוציע.

— „איהר פרעגט נאך „וואס ווייטער"!? האט זיך וואליע פונאנדערגעוויינט. די „חברטעס" פון „האפ" האבען מיך שוין ארויפגעפיהרט אויפ׳ן ריכ־טיגען וועג... עס איז א שרעק צו דערמאנען זיך, אינגערהאלט דעם ערשטען מאל, ווען איינער א מאנס פערשוין איז אוועק מיט מיר, איך גאה מיט א הם און טרעהרען גיסען זיך ווי פון א צאפּען.

נאכדעם ווערט שוין גרינגער, מען געוואוינט זיך צו. מען ציהט זיך אריין און עס געהט שוין איינער א סדרה האטעלען. בעזונדערע קאמינעטען, בערגער און אלע אנדערע פּאבקורסוועם.

— און ווער זענען געווען די קליענטען אייערע?

— אין דער קאמיסיע־מיטגליד נעווארן נייגעריג.

— צי קען מען דען געדענקען אלע קליענטען? ס׳זענען געווען ארבייטער, סטודענטען, און „ראבּ־

(ווייטער זעה 6־טע זייט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 10 יד תמוז תר"ץ

יולי
זון-אויפגאנג 3.21
זון-אונטערגאנג 7.59

באנקראטען, פראלאנגאציעס, גוטוויליגע אויסגלייך-אפמאכען
טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

אויף דער פאדערונג פון א לאדזער גרופע קרעדיטארן איז ערקלערט געווארן פאר באנקראט די פירמע „ל. און מ. גרינשטיין" און די אינהאבער לייזער און משה גרינשטיין, וועלכע האבען געפיהרט א געשעפט פון שאפע, סמאטע, קאלעך, צעמענט (בושעושינער 76) די גרינשטיינס האבען איינגעקויפט סחורה פאר 30 טויזענד זל. די וועקסלען נישט בעצאהלט און אויסגעליווערט דעם לאגער. דאס האנדעלס-געריכט האט זיי ערקלערט פאר באנקראט פונ'ם 8. יולי און קאמיסאר איז בעשטימט געווארן דער האנדעלס-ריכטער פעטערס די באנקראטירטע האט דאס געריכט בעשלאסען צוליב דער פעסטגעשטעלטער ביזוויליגקייט צו ארעסטירען.

* * *

דעם 26. אפריל האט דאס געריכט ערקלערט פאר באנקראט שמואל גערבער (יובילער געשעפט אויף נאוואמיעיסקא 26) איצט איז פעסטגעשטעלט געווארן, אז בשותפות מיט איהם האט געפיהרט דאס געשעפט זיין ברודער יחיאל גערבער, וועלכער האט אויך פיגורירט אויפ'ן פאטענט. דאס געריכט האט בעשלאסען צו אנערקענען פאר באנקראט אויך יחיאל גערבערן און איהם צו ארעסטירען.

* * *

אברהם איצקאוויטש (טעקסטיל אויסארבייטונגען לעשנא 3) האט דעם 22. מערץ בעקומען א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען איצט איז ער ארויסגעטראטען אין האנדעלס-געריכט צו ערלויבען איהם א צווייטע אונטערהאנדלונגען וועגען א גוטוויליגען דורכקומען ער שלאגט פאר צו פערקלענערען דעם חוב מיט 40 פראצ. און אפצאהלען דעם חוב און צינזען אין 2 האלב-יעהרליכע ראטעס. דאס געריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

* * *

דאס געריכט האט אויך בעשטעטיגט דער פירמע „לעדער און הייטא" אנצוהויבען א נטערהאנדלונגען וועגען א גוטוויליגען אויסגלייך מיט די קרעדיטארען, ווי מיר האבען שוין בשעתו מיטגעטיילט עקזיסטירט די פירמע זייט 1896 און בעדארט איינע פון די פעסט-איינגעארדנעטע פארבערייען און אפרעטורען אין פוילען דעם 15. אפריל האט זי בעקומען א פראלאנגאציע פון איהרע צאהלונגען אויף 3 חדשים דאס פערשארפען זיך פון קריזיס מאכט אוממעגליך אויסצופיהרען דעם פראהאיסגעזעהענעם סאנאציע-פלאן, הגם די פירמע האט פאר דער צייט אויסגעצאהלט איבער 600 טויזענד זל. חובות. די פירמע האט היינטיגער פארגעשלאגען די קרעדיטארען צו בעצאהלען די פולע 100 פראצ. חובות אין 3 ראטעס און צינזען; 25 פראצ. אין א יאהר נאכן בעשטעטיגען דעם אפמאך; 25 פראצ. אין אנדערטהאלבען יאהר ארום און 50 פראצ. אין צוויי יאהר ארום. דאס געריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

* * *

דאס געריכט האט אויך ערלויבט אנצוהויבען אונטערהאנדלונגען וועגען א גוטוויליגען אויסגלייך דער פירמע אינגנאצי הייטמאן און קאמפ. (טעקסטיל אויסארבייטונג מאניושקי 3) די פירמע איז פערבונדען מיט דער פירמע לעדער און הייטא און האט בעקומען דעם זעלבען טאג און אויפ'ן זעלבען טערמין די פראלאנגאציע פון די צאהלונגען און צוליב די זעלבע טעמים זיך געווענדעט איצט וועגען א גוטוויליגען אפמאך אויף פאלגענדע בעדינגונגען: דער חוב ווערט פערקלענערט אויף 30 פראצענט; 25 פראצ. ווערט אפגעצאהלט אין 10 חדשים ארום; 20 פראצ. אין 17 חדשים ארום און די רעשט 25 פראצ. אין 24 חדשים ארום.

אויך דעם אפמאך האט דאס האנדעלס-געריכט בעשטעטיגט.

אונטערשטיצע פאר ארבייטסלאזע

(מ) דער מאגיסטראט פון לאדז מעלדעט אלע פאראינטערעסירטע, אז מאגיסטראט, רעס. ה.ח. האט זיך אנגעהויבען די רעגיסטראציע אויף דרינגענדע הילף פאר'ן חודש יוני 1930 פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען בעקומען ווינטער-אונטערשטיצונג, פאר מאי אין אונטערשטיצונגס-אמט פאר ארבייטסלאזע, און וועלכע האבען אויסגעשעפט דאס רעכט צו געזעצליכער אונטערשטיצונג פון ארבייטסלאזען פאנד אין אפריל פונ'ם ל. י.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין אונטערשטיצונגס-אמט, גדאנסקא 131 פון 9 ביז 14 א זייגער לויט פאלגענדען סדר:

היינט, דאנערשטאג, דעם 10.

M N O

פרייטאג, דעם 11.

P R S

שבת, דעם 12.

T U W Z Ż

צוגאב-פאבאר קאמיסיע

(2) מארגען וועט אויף קאשטשושקי 21 אמטירען א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר די פאבאר-פליכטיגע פון די יאהרען 1907, 1908 און 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9, און 11 פאליציי-קאמיסאריאט און האבען נאך נישט רעגולירט זייער בעציהונג צום מיליטער.

פארפאלען בעת דער ארבייט

(ב) אויף וואלטשאנסקא 141 אין פאמערנדש 4 אלהדארשטשיק (מאדרא 19) אראפגעפאלען פון דאך בעת דער ארבייט. ער האט זיך צובראכען די רעכטע האנד און בעקומען א מוח-ערשיטערונג. די פאגאטאוועע האט איהם ערטיילט הילף.

אויף וויערזשבאווא 18, אין דער פאבריק פון ליפנאווסקי האט דן מאשין אריינגעכאפט דריי פינגער ביי דער ארבייטערין בראניסלאווא זשעלינסקא. פאגאטאוועע האט איהר ערטיילט הילף.

(ב) נעכטען אין דערפריה האט אין דער פאבריק אויף באטשנא 12-10 די מאשין אפגעריסען די לינקע האנד דעם 34-יעהריגען ארבייטער לעאנארד בער - משיאריק.

גנבה איז א פוטער-געוועלב

(2) דינסטאג אין אווענד זענען אין פוטער-לאגער פון אייגענבערג, זגאווודזקא 1 אריינגעקומען 2 יונגעלייט און געזוכט צו קויפען א קראגען. זיי האבען זיך לאנג בעדונגען, און נישט קויפענדיג גארנישט אוועק. נאך זייער אוועקגעהן האט מען בעמערקט, אז ס'פעהלט א טייערער ליס אין דער ווערט פון 3 טויזענד זל. מ'האט די יונגעלייט בעגינען נאכיאגען, מ'האט זיי אבער נישט געכאפט. פאליציי זוכט די גנבים.

בעשטראפט הויז-בעזיצער

(ב) לויט'ן פארשלאג פון דער געזונדהייטס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט האט די שטעטישע סטאראסטיי בעשטראפט א גאנצע ריי הויזבעזיצער פאר'ן אפשמאצען צושטאנד פון זייערע הייזער.

פאגאטאוויע מוז וויסען
וועגען פרייע פלעצער אין די שפיטאלען

(ב) א דעלעגאציע פון דער געזונדהייטס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט האט זיך געווענדעט צום מאגיסטראט, ער זאל פעראדנען, דאס אלע שפיטאלען אין לאדז זאלען גענוי אנגעבען די רשימה פון פרייע בעטלעך אין די שפיטאלען, כדי די פאגאטאוויע זאל וויסען וואוהין צו קענען אפפיהרען אין דרינגענדע פאלען קראנקע. ס'טרעפט זיך אפט, אז די פאגאטאוויע פיהרט א קראנקען פון איין שפיטאל צום צווייטען און מ'פראץ דער געפעהרליכער לאגע פונ'ם קראנקען האט מ'נישט וואו איהם איבערצולאזען.

צייטונגען
וואס מ'טאר נישט אריינקומען קיין פוילען

דאס אינערן-מיניסטעריום האט, אויפ'ן גרונד פון א צווייטליגער פעראדנונג צוגענומען דעם פאסט-דעביט אין פוילען 11 צייטונגען, צווישען זיי זיבען רוסישע (א. וועלכע געהען ארויס אין מאסקווע און דריי אין לענינגראד) 1-טשעכישער צייטונג, 1 ווייס רוסישער; 1 רומענישער און איין פוילישער צייטונג „גלאס מלאדזשעזשי" וועלכע געהט ארויס אין כארקאוו.

נאך 10 יאהר געפונען דעם מערדער אין לאדז
לאדזער פאליציי אדורכגעפיהרט א סענסאציאנעלען ארעסט

(ב) אין 1920 י. בעת דער באלשעוויסטישער אינוואזיע איז וולאדיסלאוו פראש, א קיעווער, אנטלאפען פון קיעוו קיין פוילען. פון דא איז ער שפעטער אויסגעפאהרען קיין דייטשלאנד, וואו ער האט א געוויסע צייט געארבייט אין א גרעסערער עקספעדיציע-פירמע אין בערלין. פון דארט איז ער ארויסגעפאהרען קיין דיספבורג און דארט זיך בעזעצט ביי א געוויסער פרוי סימאן, אן אלמנה, אלס סובלאקאטאר.

אין דיספבורג איז פראש געווען בעשעפטיגט אלס רייזענדער אין א גרעסערער עלעקטראטעכנישער פירמע. ווען ער האט פערלוירען דעם פאסטען און נישט געקענט צאהלען קיין דירה-געלט, האט די פרוי סימאן אנגעהויבען אויף איהם אנקלאגען. איינמאל ביינאכט האבען זיך צו דער פרוי סימאן אריינגעריסען דריי מאסקירטע באנדיטען און ביי איהר צוגערויבט איהר בריליאנטען און מזומן געלד. בעת'ן ראבירען איז ביי איינעם פון די באנדיטען אראפגעפאלען די מאסקע און פרוי סימאן האט דערקענט פראש'ן. פראש האט דאן אויסגעשאסען צוויי מאל און פערוואונדעט פרוי סימאן.

די דייטשע פאליציי האט געפיהרט אן אויספארשונג, אבער פראש מיט זיינע חברים האט מען נישט געכאפט, ווייל ער איז אוועק קיין פוילען. די דייטשע פאליציי האט דאן דעם ענין איבערגעשיקט קיין פוילען מיט א פאטאגראפיע פון פראש'ן. מ'האט איהם געזוכט ארום 10 יאהר און נישט געפונען. איצט האט די לאדזער אויספארשונגס-פאליציי פעסטגעשטעלט, אז פראש וואוינט אין לאדז אויף אנדזשעיא 13, און פיהרט דא א ביורא פון וואוינונגס-פערמיטלונג.

נעכטען איז צו דער וואוינונג פון פראש אויף אנדזשעיא 13, צוגעפאהרען אן אויטא מיט א צעהנדליג אגענטען פון דער אויספארשונגס-פאליציי און מ'האט דעם פוגעל ארעסטירט. אין אויספארשונגס-פאליציי האט ער זיך נישט מודה געווען, ווען מ'האט איהם אבער צוגעדריקט צו דער וואנט, האט ער קאפיטולירט. מ'האט איהם דערווייל אפגעפיהרט אין דער טורמע אויף קאפערניקוס. פראש וועט אויסגעגעבען ווערען דער דייטשער יוסטיץ-מאכט און ער וועט געמשפט ווערען אין דייטשלאנד. איהם דראהט טויט-שטראף.

נייער טעלעפאן-קאבעל
לאדז—ווארשא

(ב) היינטיגען שבת זאל אנהויבען פונקציאנירען די נייע אונטערערדישע טעלעפאן-ליניע לאדז-ווארשא. דער קאבעל איז פערלעגט געווארן שוין לאנג און האט געזאלט אנהויבען פונקציאנירען נאך דעם 1 יולי, אבער ס'האט געפעהלט אן אפאראט וואס האט דאס פונקציאנירען פערהאלטען.

איצט וועט מען ביים טעלעפאנירען קענען בעקומען די פערבינדונג אין 2—3 מינוטען, ווייל ס'וועלען זיין טעטיג ביז 25 ליניעס.

וועגען בוי-קרעדיטען

(א) די לאדזער בוי-קאאפעראטיווען האבען זיך פערשטענדיגט מיט די ווארשאווער און זענען ארויסגעטראטען צו די רעגירונגס-קרייזען וועגען פערקלענערען די צינזען פאר די הלוואות, וואס די באנק „גאספאדארסטווא קראיאווע" ערטיילט זיי אויף בוי-צוועקען. די באנק האט לעצטענס פערקלענערט די צינזען פון 9 אויף 8 פראצענט, אבער פאר די קאאפעראטיווען איז דער צינז-פוס צו הויך.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) פאוולאווסקי, (פעטריקאווער 307); ראמבערג, (גלובנא 50); גליזאווסקי, (נארוטאוויטש 4); שיטקעוויטש, (קאפערניק 26); כארעמזא, (פאמארסקא 13); פאטאש, (פלאץ קאשטשעלני 10).

קלאוזולעס
זאבעזפיעטשעניעס
ווערען ערלעדיגט
אין פערלויף פון 24 שעה.
ביטשריפטען-ביורא
„Polpraw"
באַרוטאוויטשא 1 טעל. 170 01

די יובילעאום-פייערונג פון שעורי ערב ביי פא"י

זונטאג אווענד איז פארגעקומען אין גארטען רעסטאראן פון ה' קרעל (זאכאדניא 2) די דריי יעהריגע יובילעאום-פייערונג פון „שעורי ערב" פון דער יוגענט-סעקציע ביי פא"י. די יובילעאום פייערונג איז גלייכצייטיג געווען פערבונדען מיט א סיום פייערונג אויף מסכת פסחים. ה' שמחה בראקאוש עפענט די פייערונג און גיט איבער דעם פארזיץ דעם ה' פ. אלטמאן, וועלכער גיט איבער איקורצע שטריכען וואס דער ש"ע האט אלעס אדורכגעמאכט אין פערלויף פון זיין דריי יעהריגען עקזיסטענץ. דער רבי פון ש"ע הרב ר' פישעל פערצער איז דאן מסיים די מסכת פסחים און האלט ביי דער געלעגענהייט א רעפעראט וועגען ש"ע. נאכדעם זינגט דער 16-יעהריגער חזן יאנקעלעוויטש זאגט מה טובו, ווערען געהאלטען בעגריסונגס-רעדעס, ס'זענען אויך אנגעקומען שריפטליכע בעגריסונגען צווישען אנדערע אויך פון דער לאדזער קהלה-פערוואלטונג.

נאכדעם ווי ס'האבען גערעדט די ה"ה פ. לאנדענבערג און פ. גליך און אלטמאן ווערען פונאנדערגעטיילט פאר די ש"ע מיטגלידער די ספעציעלע ש"ע זשעטאנען, און דער 16 יעהריגער חזן יאנקעלעוויטש פיהרט אויס פערשידענע קאמפאזיציעס, אויך דער ש"ע כאר פיהרט אויס איניגע מאדזשיצער נגונים. די פייערונג איז געשלאסען געווארען אונטער די קלאנגען פון פא"י הימן „נישט פערצווייפלען". נאך דער פייערונג איז פארגעקומען א געמיינזאמע מאהלצייט פון ש"ע חברים וועלכע האט זיך פערצויגען ביז'ן טאג.

פראטעסט-שטרייק פון די קינאס

(2) אלס פראטעסט געגען די צו הויכע שטייערען, האבען די לאדזער קינאס בעשלאסען צו פערשטרייקען היינטיגען פרייטאג.

קראנקען = קאסע ווערט שפארזאם
און בעשולדיגט די פערזיכערטע

(ב) נעכטען האבען מיר מיטגעטיילט, אז די קראנקען-קאסע האט צוליב שפארזאמקייט געשלאסען די בעראטונגס-שטעלע פאר ווענערישע קראנקע אויף פעטריקאווער ... איצט דערוויסען מיר זיך, אז דער קאמיסאר פון דער קראנקען-קאסע ה' לאפושאנסקי און דער הויפט-ארצט ד"ר באגוסלאווסקי האבען פעראדנעט צו שליסען פון 1 סעפטעמבער דעם אנשטאלט פאר פיזיקאלישער טעראפיע אויף קאשטשושקא 19, צוליב שפארזאמקייט טעמים זענען אויך אפגעשאפט געווארן די ספעציעלע אפעראציע-שעה'ן און די אפעראציעס וועלען געמאכט ווערען אין די געוועהנליכע אויפנאם-שעה'ן פון די דאקטוירים.

פון דער היילונג אינם פיזיקאליש טעראפישען קאבינעט רענטגען, קווארץ-לאמפען א. א. וו. האבען גענאסען עטליכע טויזענד מאן און דאס שליסען דעם קאבינעט אויף 2 חדשים, האט נאטירליך ארויסגערופען צווישען די אן אויפרעגונג. שפארזאמקייט איז א גוטע זאך, אבער אזא „שפארזאמקייט" איז נישט בערעכטיגט און ליגט נישט אין דער ליניע פון דער קראנקען-קאסע-טעטיגקייט.

בעשולדיגט אין האנדלען מיט קאקאאין

(ב) בשעתו איז אין לאדז בערימט געווען דער פראצעס פון א געוויסען מלך גאלאמב, 60 יאהר אלט, וועלכען די פאליציי האט ארעסטירט אין דער וואוינונג פון א געוויסען קאקאאיניסט בינדער.

בעת דער רעוויזיע האט מען ביי גאלאמב'ן געפונען 5 גראם קאקאאין און א נאטיץ מיט פערשידענע נעמען פון נארקאטיקער. מ'האט איהם דערפאר בעשולדיגט אין האנדעל מיט נארקאטיקען און פערמשפט אויף 1 יאהר טורמע. אינם אורטייל האט זיך דאס געריכט בערופען אויף דער דערמאנטער נאטיץ. גאלאמב האט אנגעגעבען אן אפעלאציע. בעת'ן אפעלאציע-פראצעס האט דער פערטיידיגער אנגעוויזען, אז בעת'ן ערשטען פראצעס אין לאדז האבען נישט די ריכטער און נישט די צדדים די נאטיץ נישט געזעהן. אין דער פערטיידיגונג האט מען נישט ערלויבט זיך צו בערופען אויף איהר, בעת דער אורטייל איז געבויט דווקא אויף דער דאזיגער נאטיץ.

דאס אפעלאציע-געריכט האט דעם פראצעס אפגעלעגט און בעשלאסען ארויסצופאדערען פון די לאדזער אקטען די נעה"מע נאטיץ.

א לעבעדיגער פאקעל

(ת) פארן הויז אויף זשעלאנא 2 האט גענומען ברענען דער שאפער ראבערט שינדאק. לימאנאווסקא נומ׳ 106 מאניפולירט מיט׳ן מאטאר פון זיין אויטא, לעבנדיג אונטער דעם אויטא. מסתמא האט זיך אנגעצונדן דער מאטאר און שינדאק איז אומגעקומען געווארן פון די פלאמען. פארביגייענדע האבן ארויסגעצויגן דעם שאפער פון אונטער דעם אויטא און אויסגעלאשן דעם פייער. שינדאק האט זיך אפגעברענט אלע 5 פינגער פון דער לינקער האנט און פארשידענע טיילן פון קערפער. די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט אדם אין א שווערן צושטאנד אפגעפירט אין שפיטאל אויף הייזנאווסקא.

ס׳איז דערזעלבער באנדיט

איצט האט ער צוגערויבט ביי א פרוי 1000 זלאטעס

אויפ׳ן וועג פון דארף גלינעק אין טאמאשאוו האט א באוואפנטער באנדיט צוגערויבט ביי דער דורכפאר־רייזנדער מאריא שאדקאווסקא 1000 זלאטעס און איז אנטלאפן אין דעם דערנעבנדיגן וואלד.

די שאדקאווסקא האט באלד אין טאמאשאוו געמאלדן וועגן דעם אנפאל דער פאליציי.

די אויספארשונגס־מאכט מיינט, אז אויף דער שאדקאווסקא איז אנגעפאלן דער זעלבער באנדיט, וועלכער האט יענע וואך בערויבט די צוויי סוחרים אויפ׳ן וועג פון לובאכין קיין טאמאשאוו.

די אויספלוגע

פון יודישע געז. פאר לאנדוויסענשאפט

היינט דאנערשטאג, ד. 10 ד. ח. האלב אכט אווענט אויף דער היגיענישער אויסשטעלונג אין פילהארמאניע, נאכ׳ן אויספלוג ווערט פארקומען א פארלעזונג וועגן ראק־קראנקהייט.

שבת, ד. 12 ד. ח. אין דער בעטאן־גיסעריי און גערטנער־שולע, זאמעל פונקט 10 פרי, פארן דענקמאל פון די געפאלענע אין 1905.

זונטאג, ד. דרייצנטן ד. ח. קיין לושטשיוש און לינד.

אינפארמאציעס אין סעקרעטאריאט פיעטרי קאווער 56.

אגיטען־פערוויילונג פון הכוח

אין דער ריה אימפרעזן, וועלכע דער ספארט־קלוב „הכוח" ארדענט איין אין צוזאמענהאנג מיט דעם 10־טען יאהרטאג פון זיין עקזיסטענץ, געפינט זיך אויך א גרויסע גארטען־פערוויילונג אין העלענאו.

די פערוויילונג וועט פארקומען זונטאג, ד. דרייצנטן יולי און זאגט צו צו זיין זעהר אינטערעסאנט דאנק דעם זארגפעלטיג צוגעגרייטן פראגראם, אמאראנזשמאן א. א. וו.

די פערוויילונג ווערט מיט אינטערעס ערווארט דורך די אלגעמיינע און ספארט־קרייזן פון דער לאדזשער יודישער באפעלקערונג.

לאדזער שאפקע

דאס ערשטע פראגראם פון דער לאדזער שאפקע, וואס ווערט געשפילט מיט ערפאלג שוין זייט 5 וואכן, ווערט נאך געשפילט ווערען דריי מאל. ווער ס׳האט נישט געזעהן די פארשטעלונג דארף זיך איילען אין גערטנדעל פון גראנד־האטעל. אנהייב טעגליך 10 און אווענט.

גרויסער ערפאלג פון דער ווילנער טרופע

די פארשטעלונג פון דער ווילנער טרופע אין שפאפישען טעאטער ציגעלניאם 63 געהען אראפ מיט אויסערגעווערגליכען ערפאלג.

היינט אווענט גייט ווידער די אויסגעצייכנטע קאמעדיע „א מעשה מיט הערשעלע [illegible].

מארגען אווענט פרעמיערע די יודען שטאט פון אהרן צייטלין.

טעלעגראמען

„יודישער" עראפלאן

איבערגעגעבען דער סאוו. רעגירונג אלס מתנה

מאסקווע. (י. ט. א.) א יודישער עראפלאן וואס טראגט דעם נאמען „בירא בידזשאן" איז וועלכער איז אויסגעבויט געווארן בלויז פאר יודיש געלד, איז אפיציעל איבערגעגעבן געווארן דער סאוועטישער רעגירונג אלס מתנה פון די יודישע קאמוניסטן אויף דעם קאמוניסטישן פארטיי־קאנגרעס, וואס האט זיך געשלאסן אין מאסקווע. ביינעשטייערט צו די מיטלען צו בויען דעם דאזיגן עראפלאן האבן די יודישע ארבייטער און האנדווערקער, אפגעבענדיג פאר דעם דאזיגן צוועק זייערע פערדינסטן אין די טעג פון לעצטן ראש השנה און יום־כפור.

וואס איז געשעהן מיט אמונדסענען

נייע קלאנגען, אז ער האט זיך דערהאלטען ביים לעבען אויפן ווייטען צפון

ניו־יארק (ספ. טעל.).

פון קאנאדע קומען אן נייע פאנטאסטישע ווערסיעס וועגן גורל פון בערימטן פאלאר־פארשער אמונדסען, וועלכער האט, ווי בעקאנט, אין יאהר 1928 זיך בעטייליגט אין דער רעטונגס־עקספעדיציע צו געפינען דעם גענעראל נאבילע מיט זיין לופט־שיף „איטאליא" און איז דאן פערשוואונדען געווארן, און מ׳האלט אויף זיכער, אז ער איז אומגעקומען.

די נייע ידיעות שטאמען פון די קאנאדער שיפער און עור, וועלכע בעהויפטען, אז אמונדסען איז ארומגעפאלן אויף דער גרענעץ פון גרינלאנד און אלאסקא (צפון־אמעריקא) און א דאנק דעם, וואס ער האט געהאט מיט זיך גרויסע זאפאסען עסענווארג, האט ער זיך א לאנגע צייט דערהאלטען ביים לעבען.

סאוויעטישע רעגירונג בעשטימט

ווייטערע דריי מיליאן רובעל צו העלפען פעראריימטע יודען זיך אינדוסטריאליזירען

מאסקווע. (י. ט. א.) די סאוויעטישע רעגירונג האט בעשטימט א נייע סומע פון דריי מיליאן רובל אלס ספעציעלער פאנד צו שאפען גרויסע אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען אין 14 יודישע שטעטלעך אין אוקראינע מיט׳ן צוועק איינצופיהרען אויף די אונטערנעהמונגען די גאנצע יודישע דעקלאסירטע און פעראריימטע באפעלקערונג פון די דאזיגע 14 שטעטלעך.

דער קארעספאנדענט פון דער י. ט. א. איז אפיציעל אינפארמירט געווארען, אז די סאוויעטישע רעגירונג איז דערביי ענטשידען, אז אין פערלויף פון קומענדיגען יאהר זאלען 175,000 יודען פון די פעראריימטע יודישע שטעטלעך איינגעגליעדערט ווערען אין פערשידענע אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען און אויך אלס האנדווערקער.

אנגריפען אויף יודען

צוליב דעם, וואס דער רוסישער פילם־רעזשיסער אייזענשטיין איז געקומען קיין אמעריקא

האליוואוד. (י. ט. א.) א שטארקע אנטיסעמיטישע העצע ווערט דא געפיהרט געגען די יודישע טוער און געגען די בעאמטע פון דער „פאראמאונט פילם־קאמפאני" דורך דער האליוואודער „אינסטיטוט פון טעכנישע פילם־דירעקטארען" דעפארט, ווייל די פאראמאונט־קאמפאניע האט געבראכט קיין האליוואוד דעם בעוואוסטן יודיש־רוסישן פילם־רעזשיסער סערגיי אייזענשטיין. דער פרעזידענט פון דעם אינסטיטוט האט צוגעשיקט א טעלעגראמע צו דעם וויצע־פרעזידענט פון פאראמאונט, אין וועלכער ער שרייבט:

„איצט אייערע יודישע רעליגיעזע פיהרער און טוער האבען נישט גענוג מיט אייך אויפמערקזאם צו מאכען און איהר האט נישט גענוג שכל בעסער צו פערשטעהען אדער נישט גענוג לאיאליטעט פאר דעם דאזיגן לאנד, וואס האט געגעבען אייך מעהר ווי איהר האט אמאל געהאט אין דער געשיכטע צו בעהיטען דאס אימפארטירען אזא רויטען הונט ווי אייזענשטיין, וועלען מיר אייך זאגען, אז מיר נעמען אן אלע מיטלען כדי ער זאל דעפארטירט ווערען. מיר וועלען נישט מעהר האבען רויטע פראפאגאנדיסטען אין אונזער לאנד".

די זעלבע ארגאניזאציע פיהרט אויך א פראפאגאנדע געגען דעם בעוואוסטען פילם פון רעמארק „אויפ׳ן מערב־פראנט נישטא קיין נייעס".

דער פערוואלטער פון דער היגער אבטיילונג פון פאראמאונט האט ערקלערט דעם י. ט. א.־פארשטעהער, אז די פאראמאונט וויל זיך נישט אריינלאזען אין ויכוחים און האט בדעה צו איגנארירען דעם בריף. „ה׳ אייזענשטיין איז איינער פון די אנגעזעהענסטע פילם־רעזשיסערען אין דער וועלט. זיינע בילדער זענען געוויזן געווארען אין אמעריקא און אנדערע ציוויליזירטע לענדער. מיר האבען איהם אנגעשטעלט בלויז אלס קינסטלער".

דער י. ט. א.־פארשטעהער האט געהאט א געשפרעך מיט ה׳ אייזענשטיין, וועלכער האט ערקלערט, אז עס איז אינטערעסאנט דאס מען גרייפט איהם אן אלס יוד, הגם זיין זיידע איז שוין געווען א געטויפטער.

5־טער נאציאנאליטעטן־קאנגרעס

גענף. (י. ט. א.) דעם דריטען סעפטעמבער וועט פארקומען אין גענף דער 5־טער נאציאנאליטעטן־קאנגרעס. ווי בעקאנט, קומען זיך צונויף די נאציאנאליטעטן־קאנגרעסן תמיד איינעם טאג פאר דער פלענאר־סעסיע פון פעלקער־בונד. דער היי־יעהריגער קאנגרעס וועט בעזונדערס זיין געווידמעט דער בעהאנדלונג פון דער פאקטישער לאגע פון פערשידענע מינדערהייטען אין די פערשידענע לענדער און צו דעם צוועק וועט דעם קאנגרעס פארגעלעגט ווערען א בעריכט, וואס וועט געבען א גענוי׳ען בילד פון דער פאקטישער לאגע פון די מינדערהייטען. דער בעריכט וועט אויך ענטהאלטען אויספיהרליכע ידיעות איבער די לאגע פון יודישע מינדערהייטען. ה

15 גוואלדיגע אויפטרייסלונגען

האבען זיך ווידער געפיהלט אין אינדיען

קאלקוטא (ספ. טעל.) אין משך פון די לעצטע 24 שעה האבען זיך אין פערשידענע ערטער פון אינדיען ווידער געלאזט פיהלען געוואלדיגע ערד־אויפטרייסלונגען. די סייסמאגראפישע סטאנציעס האבען פערנאטירט 15 אזעלכע אויפטרייסלונגען.

בעזונדערס שטארק איז די ערדציטערניש געווען אין די געגענדען פון שילאנג, שעראפונג און אנדערע ערטער פון אסאם.

פיל הייזער זענען פערניכטעט געווארען. די צאהל מענשליכע קרבנות איז נאך נישט פעסטגעשטעלט.

קאטאסטראפע אין א האפען

מיט פיל אומגעקומענע און פערוואונדעטע

ניו־יארק (אטאג).

אין ניו־דזשוירסי זענען ביים איינפאלען פון א האפענוואנד 6 פערזאן דערהרג׳עט און פיל פערוואונדעט געווארען.

א שווערע בוי־קאטאסטראפע

לאנדאן (אטאג).

פון מאדריד איז מען מודיע וועגען א גרויסער בוי־קאטאסטראפע, א הויז איז איינגעפאלען, דערביי זענען 4 מענשען דערהרגעט געווארען און 4 האבען בעקומען שווערע וואונדען.

גרויסער שטורם איבער דרעזדען

1 דערהרגעטער. פיל פערוואונדעטע

דרעזדען (ספ. טעל.) דער געוואלדיגער שטורעם, וואס האט זיך אריבערגעטראגן איבער דרעזדען, האט אנגעטון גרויסע שאדענס.

פיל מענשען זענען שווער פערוואונדעט געווארען. איינער איז דערהרג׳עט געווארען.

דער שטורעם האט טיילווייז בעשעדיגט דעם געביוי פון דער אינטערנאציאנאלער היגיענישער אויסשטעלונג.

ראדיא־פראגראם

דאנערשטאג ד. 10 יולי

11,58 צייט סיגנאל פון ווארשא און הערנאל פון מאריאצקע טורעם אין קראקא. 12,05 מוזיק פון גראמאפאן פליטען. 15,45 טאג פראגראם, טעאטער און קינא רעפערטואר. 15,50 פארלעזונג וועגן לאנד־קענטניש. 16,15 מוזיק פון גראמאפאן פליטען. 17,10 קאמוניקאט פון דער ליגע פון לופט־פערטיידיגונג. 17,35 ארטיסטישער שפאציר איבער ווארשא. 18,00 סאליסטען קאנצערט. 19,00 פערשידענעס. 19,20 גראמאפאן פליטען. 19,45 קאמוניקאט פון דער לאדזער לאנדווירטשאפטס־קאמער, פראגראם אויף מארגען, צייט סיגנאל. 20,00 ראדיא־זשורנאל. 20,15 פאפולערער קאנצערט פון „שווייצער פילי" אויסגעפיהרט דורכ׳ן ווארשאווער פילהארמאנישען ארקעסטער. 21,30 פארלעזונג, טראנסמיסיע פון פאזנאן. 22,00 פעליעטאן. 22,15 קאמוניקאטען (טעלעגראפישע, פאליצייליכע, ספארט) טאנץ־מוזיק.

Dr. med. S. Heinrich

נעהמט אן פאדעמביע און מער־צייט אין ווילא „זאכעבטא"

נישט ווייט פון פענסיאנאט וויעטשארקאווסקי.

ספעציאליסט פון קינדער־ און אינערליכע קראנקהייטען.

די יוני־טעג פון 1905 אין לאדז

צום 25. יאהר פון די געשעהענישען

(סוף).

דאס איינפיהרען דעם קריג־צושטאנד און די רעפרעסיעס האבען נאך מעהר פערשטארקט די פאניק אין שטאט, בפרט אז די סאלדאטען וועלכע פלעגען אדורכפיהרען מאסען־רעוויזיעס אויף די גאסען פלעגען אפט צונעמען זייגערלעך פארטעפעלען... מ׳האט אנגעהויבען אנטלויפען פון שטאט, בפרט האט זיך דער לאזונג פערשפרייט צווישען די יודען, וועלכע האבען מורא געהאט פאר א מיליטערישען פאגראם ווי דאס איז געווען אין האמעל. פון שטאט זענען אנטלאפען ביז 20 טויזענט מאן. אויף דער באהן האבען זיך אפגעטון שוידערליכע סצענעס. די פאבריקס־באהן האט געלאזען אין בעוועגונג ספעציעלע צוגען, אבער ס׳האבען אויסגעפעהלט וואגאנעס. מ׳האט געשטורעמט פלעצער אין די צוגען, מ׳האט פערנומען ערטער אויף די דעכער. די וואס פלעגען פארבלייבען ביז׳ן נאהנטסטען צוג האבען געשאפען אנ׳אטמאספער פון פאניק און פערצווייפלונג.

פון קאליסקי האבען ווייטער בעקענט אפפאהרען נאר א טייל פון די אנטלויפענדע. טויזענטער מענשען האבען בייטאג און ביינאכט בעלאגערט דעם קאליסקער וואקזאל, נישט בעקענט פאהרען ווייטער און מורא געהאט זיך אומקעהרען צוריק. צווישען די אנטלויפענדע זענען געווען אזעלכע וואס האבען זיך גאר נישט געקענט פאר די פערהיטשטע זעלנער. ס׳זענען געווען אויך אזעלכע (בפרט צווישען די רייכע) וואס זיי האט זיך געדאכט, אז אין לאדז הויבט זיך שוין אן די סאציאלע רעוואלוציע. ווען זיי האבען דערהערט, אז אין לאדז ווערט רוהיגער, האבען זיי אנגעהויבען ביסלעכווייז צוריקצוקומען.

לויט די אפיציעלע בערעכנונגען האט לאדז דאן געהאט שאדען הונדערט טויזענד רובל. די פאבריקען האבען זיך זייער שאדען באלד אויסגעגלייכט, שוין אין א פאר וואכען ארום האבען די פאבריקען אינטענסיוו געארבייט און די בעציהונגען האבען זיך שוין אויף אזוי פיל נארמאליזירט, אז אין יולי איז שוין אויסגעבראכען א שטרייק אין אייגערס פאבריק.

די בורזשואזיע און די גייסטליכקייט האט דאן נישט געפונען קיין איין פערורטיילונגס־ווארט פאר דער רעגירונג. די שולדיגע האבען זיי געזעהען נאר אין די ארבייטער. זיי האבען זיך דערשראקען פאר דער קלאסען־בעוועגונג און האבען זיך בעהאלטען אונטער די שוץ פליגלען פון דער רעגירונג. די בורזשואזיע האט בעוואלט קעמפען נישט מיט׳ן צאראט, נאר מיט׳ן סאציאליזם.

וול. ראבסקי האט אין אן ארטיקעל „מיר און זיי" אונטערגעשטראכען, אז ביז איצט האט די „נעזאלעזשנאסט" סימפאטיזירט מיט׳ן שטרייק און איצט זעהט זי, אז דאס איז געווען א טעות, ווייל א שטרייק איז א צייכען פון קאמף מיט דער געזעלשאפטליכער ארדנונג. די ענדעקישע „סלאווא פאלסקיע" האט געשריבען צו די סאציאליסטען: „גיט אפ א רעכנונג פון׳ם בלוט, וועלכען איהר האט פערגאסען". ערצבישאף פאפיעל האט פערעפענטליכט א בריף, אין וועלכען ער האט די סאציאליסטען אנגערופען „רויבערישע וועלף". איהם האט שארף אפגעענטפערט דער אומלעגאלער דאמאלסט „ראבאטניק".

אנדערש האבען זיך אפגערופען די חברים פון יענער זייט גרעניץ. אין עסטרייכישען פארלאמענט האט דאשינסקי געהאלטען א גלענצענדע רעדע און אפעלירט צום געוויסען פון דער ציוויליזירטער געזעלשאפט, פערגלייכענדיג די לאדזער שחיטה מיט די בלוטיגסטע עפיזאדען פון די מאדערנע מלחמות. דא דארף מען בעמערקען, אז פ. פ. ס. האט נישט גערופען צום ענטגילטיגען שלאכט, און זיך אפגעגעבען א חשבון, אז דער מאמענט איז נישט קיין ענטשפרעכענדער, דערפאר איז זי אפגעריסען געווארען פון די עסדעקעס.

די ארבייטער וואס זענען אויסגעמאטערט געווארען דורכ׳ן שטרייק וואס האט געדויערט פון יאנואר 1905 אנדערטהאלבען חדשים (בלויז אין לאדז) וועלכע פלעגען פערדינען דורכשניטליך קיים 4 רובל א חודש, איז דערפיהרט געווארען ביז צום אויסערסטען און איז אהן וואקלענישען בעגאנגען אויף די באריקאדען. דער קאמף איז אבער בעצייטענס אפגעשלאגען געווארען, ווייל ס׳איז געווארען קלאר, אז ס׳זענען נישטא קיין שום אויסזיכטען אויף א זיג. א דאנק דעם איז דערהאלטען געווארען די קאמף־גרייטקייט אויף שפעטער.

די יוני־טעג אין לאדז זענען אנ׳אינטערעסאנט און שעהן בלעטעל אין דער געשיכטע פון דער רעוואלוציע אין פוילען.

(„ראבאטניק")   יאן קשעסלאווסקי.

26־טער קאנגרעס פון דער אינטער־פארלאמענטארישער אוניאן

ווער וועט געוועהלט אויפ'ן ארט פון פערשטארבענעם דר. רייך

גענף (יט"א) פון 16־טען ביז 22־טען יולי 1930 וועט פארקומען, ווי בעקאנט, אין לאנדאן דער 26־טער קאנגרעס פון דער אינטער־פארלאמענטארישער אוניאן. צווישען די פראגען, וועלכע וועלען זיך געפונען אויפ'ן טאג־ארדנונג פון דעם קאנגרעס, וועט אויך זיין די מינדערהייטען־פראגע און דעם קאנגרעס וועט פארגעלייגט ווערען אן אויספיהרליכער בעריכט, וועלכער איז צוגעגרייט געווארען דורך דער קאמיסיע פאר עטנישע און קאלאניאלע פראגען. ווי בעקאנט, האט די קאמיסיע געהאט בעאויפטראגט מיט אויסארבייטען דעם בעריכט א סוב־קאמיסיע און איינער פון איהרע מיטגלידער איז געווען דער פערשטארבענער דעפוטאט דר. לעאן רייך. אויף דער פאר־א־יעהריגער זיצונג פון דער „קאמיסיע פאר עטנישע און קאלאניאלע ענינים" האט דר. רייך געהאט אריינגעטראגען א פארשלאג, וועלכער האט זיך ספעציעל בעצויגען אויף די יודישע מינדערהייטען. דר. רייך האט פארגעשלאגען, אז מינדערהייטען, וועלכע זיינען צושפרייט און האבען אין ערגעץ נישט קיין טעריטאריאלע אויטאנאמיע אדער מדינה, וועלכע בעזיצען אבער א צענטראלע ארגאניזאציע וו. צ.ב. דער ראט פאר די רעכט פון די יודישע מינדערהייטען [קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס] זאלען האבען דאס רעכט זיך צו ווענדען צום פעלקער־בונד דורך די פערמיטלונג פון דעם דאזיגען צענטראלען ארגאן. אין דער פאר־א־יעהריגער זיצונג פון דער קאמיסיע [28. אויגוסט 1929) איז דער פארשלאג פון דר. רייך נישט בעהאנדעלט געווארען און צוזאמען מיט אנדערע פארשלאגען פון האכעלבלאט (עסטלאנד) און לוקאש, אונגארן, איז זיין בעטראכטונג אפגעלייגט געווארען אויף שפעטער. ווי עס איז צו זעהען פון דעם בעריכט פון גענעראל־סעקרעטאר פון דער אינטערפארלאמענטארישער אוניאן דר. לאנגע צו דעם קאנגרעס, וועט די קאמיסיע פאר עטנישע און קאלאניאלע ענינים נאך פאר דעם לאנדאנער קאנגרעס דארפען בעטראכטען די אלע פארשלאגען.

אויף א פרעסע־קאנפערענץ, וועלכע איז פארגעקומען ביי דר. לאנגע האט ער אויף א פראגע פון יט"א־פארשטעהער געזאגט, אז אויפ'ן ארט פון פערשטארבענעם דר. רייך איז נאך דערווייל נישט בעשטימט געווארען קיין אנדער מיטגליד פון דער קאמיסיע און אז אין לאנדאן בעת דעם קאנגרעס וועט נאמינירט ווערען א מיטגליד. אויף א ווייטערדיגע פראגע פון דעם יט"א־פארשטעהער צי אויך דאס מאל וועט בעשטימט ווערען א יוד, האט דער גענעראל־סעקרעטאר געענטפערט, אז מען איז אין פרינציפ נישט געבונדען, אז עס זאל זיין געראדע א יוד, יעדענפאלס מוז אבער די פערזאן, וועלכע וועט בעשטימט ווערען גוט קענען די מינדערהייטען־פראבלעמען. אין לאנדאן ווערען ערווארט קרוב 350 דעלעגאטען. אין דער דעלעגאציע פון דער פוילישער פארלאמענטארישער גרופע וועט זיך געפינען דר. ראזמארין.

חתן שטעכט זיך

ווייל ער האט זיך צוקריגט מיט דער כלה

פון טושין, טעלעפאנירט מען אונז וועגען פאלגענדער ליבעס־טראגעדיע, וועלכע האט זיך אפגעשפילט צווישען א יודישען יונגענמאן און א יודיש מיידעל.

דער 20־יעהריגער אהרן טשעכאנאוויטש, א שוסטער פון פאך און שוין א יאהר צייט פערלאבט מיט דער 18־יעהריגער פייגע מילשטיין, א טאכטער פון א טושינער קצב.

נעכטען איז טשעכאנאוויטש אריינגעקומען צו מילשטיינען אין דער יאטקע, וואס עס איז פארגעקומען צווישען חתן כלה איז נישט בעוואוסט, נאר דער יונגערמאן האט אין א געוויסען מאמענט געכאפט דאס שארפע מעסער פון טיש און אריינגעזעצט זיך אין הארץ אריין.

דער ארויסגערופענער דאקטאר האט ערקלערט, אז ווען דאס מעסער טרעפט אויף איין מילימעטער לינקער, וואלט דער יונגערמאן שוין נישט געלעבט, אזוי איז נאך דא א האפנונג דעם יונגענמאן צו דערהאלטען ביים לעבען.

ווען דער יונגערמאן איז צו זיך געקומען און מען האט איהם געפרעגט, וואס עס איז די סיבה פון זיין פערצווייפעלטען שריט — האט ער נישט געוואלט ענטפערען.

מען זאגט, אז ווען ער איז אריינגעקומען אין דער יאטקע און געזאגט: „א גוט מארגען", האט איהם די כלה נישט געענטפערט, און איבערהויפט איז די כלה געווען ברוגז אויף איהם א פאר טאג — דערפאר זאל ער זיך געוואלט נעהמען דאס לעבען.

דער דאזיגער פאל ווערט אין טושין אויף פערשידענערליי אופנים קאמענטירט.

קאמף געגען פראסטיטוציע אין סאוויעט־רוסלאנד

(ענדע פון דער 3־טע זייט).

פאקאוועצעס" (פון די ארבייטער־פאקולטעטען), געווען אויך אפילו איינער א פערוואלטער פון א קאאפעראטיוו און איינער א פערוואלטער פון א באנק.

— און קאמסאמאלצעס (יונגע קאמוניסטען) זיינען געווען?

— אה, א היבש ביסעל! איך פלעג מיך מיט זיי תמיד ארומטרייבען און זיך וויקלען זיי:

— „איהר טענה'ט, — פלעג איך זיי מוסר'ן — אז איהר קעמפט געגען פראסטיטוציע און אט איהר אליין קויפט מיך פאר געלד!" איניגע פון זיי פלעגען שמייכלען און אנדערע פלעגען מיך דערפאר ווערען מוזק'ן.

איינמאל האב איך אנגעטראפען אויף אן אנשטענדיגען קאמוניסט, איך האב איהם דערצעהלט מיין ביטערע לאגע, ר'האט אויף מיר רחמנות געהאט און אינטערעסירט, זעהענדיג זיך מיט מיר, האט ער מיר געגעבען א צעטעלע מען זאל מיך איינארדנען אויף ארבייט. בין איך אוועק מיט'ן צעטעלע, מען האט מיך פיין אויפגענומען און געזאגט, איך זאל ווארטען ביז עס וועט אנקומען אן איינלאדונג אויף ארבייט, ווארט איך אויף אט דער „איינלאדונג" עד היום...

און „ארבייטענדיגע" דורך די נעכט, פלעג איך נאכדעם גאנצע טעג ארומלויפען איבער די פערשידענע קאמיסיעס מאהנען ארבייט, עהרליכע, מענטשישע ביז סוף כל סוף מיר איז געלונגען אבצוקומען אין א שניידער־ווארשטאט און איך ניי שוין, זאגט מען, זעהר גוט.

א צווייטע דערצעהלט:

איך האב געהאט א צימער און איינער א חדר וואו ס'האט געלעבט א פאר פאלק און איינער אנ'ארבייטער, אנ'ארמענער.

און איינמאל צו דעם ארבייטער געקומען א חבר, האבען זיי זיך אנגעשכורט און איין צו מיר אין צימער. זיי האבען מיך געוואלט פערגוואלדיגען, האב איך זיי ארויסגעטריבען. שפעטער אביסעל איז צו מיר געקומען דער ארמענער אליין און מיך דאך פערגוואלדיגט. נעהם איך אויף מארגען און דערפרי'ה און דערצעהל עס אין הויז, האט דער ארמענער מיך אנגעקלאגט פאר'ן געריכט. ער האט געפאדערט, אז מען זאל מיך ארויסזעצען פון דער דירה, ווייל ער קען נישט לעבען אונטער איין דאך מיט א פראסטיטוטקע.. האט מיך דאס געריכט ארויסגעזעצט פון מיין וואוינונג, ביז איך בין געבליבען אויף דער גאס און געמוזט א זעקנדען — א ברויט האב איך געהאט — אין „האפ" אריין..

אט אזוי דערצעהלט איינע א דריטע א פערטע און זיי מחברים פנים ביבעל שטעלען פעסט, אז אויך דאס געריכט אפילו שטעלט זיך אפטמאל אוועק אויפ'ן צד פון דעם „קאזאק הנגזל" פון דעם מאנספערשוין.

ווי אזוי געוועזענע גאסען־פרויען ווערען פארוואנדעלט נישט נאר אין עהרליכע געזונדע ארבייטארינס, נאר אויך אפילו אין געזעלשאפטליכע טוערינס, וועלען מיר זיך אויך אפשטעלען.

ס'איז געלונגען אין לענינגראד צו ארגאניזירען אזא מין קאמיסיע וואס זאל ראטעווען די געפאלענע נשמות.

דער דאזיגער קאמיסיע איז געלונגען פאר דער צייט אפצוראטעווען 250 גאסען־פרויען פון ירידה און אומקום.

זיי זיינען פערטיילט געווארען איבער פערשידענע פאבריקען און ווערקען פון לענינגראד.

די פאבריק־אדמיניסטראציעס זיינען פון זיי העכסט צופרידען.

אט ארבייט אויף דער פאבריק „סקאראכאד" איינע א „געוועזענע" א קיילעכדיגע יתומה, וואס האט זיך אויסגעהארעוועט אין א קינדער־הויז, ארויסקומענדיג פון קינדער־הויז — האט זי נישט געהאט וואו זיך אהינצוטון און איז געווארען א קרבן פון דער גאס, זי געדענקט שוין נישט אפילו, ווי אלט זי איז געווען, ווען זי האט זיך אנגעהויבען פערנעהמען מיט פראסטיטוציע (איצטער איז איהר 22 יאהר).

די קאמיסיע האט זי אפגעראטעוועט און איצטער קען דער דירעקטאר פון „סקאראכאד" זיך נישט אפלויבען וועגען איהר ארבייט און פלייס.

אויף „רעזולבער" פאבריק איז דא נאך איינע אזא, וואס האט זיך פערנומען מיט פראסטיטוציע, יאהרענלאנג, זי פלעגט זיך נישט שעהמען אפילו פאר איהר קינד, וואס פלעגט אלץ צוזעהן און צוהערען, איצטער רעכענט זי זיך פאר איינע פון די מוסטערהאפטע ארבייטערינס אויף דער פאבריק.

מיט א קורצער צייט צוריק איז פארגעקומען אפילו א קאנפערענץ פון געוועזענע גאסען־פרויען.

אויף דער דאזיגער טשיקאווער קאנפערענץ האבען די „געוועזענע" קאנסטאטירט איינע די אנדערע אין זייערע דערפאלגען ביי דער ארבייט.

ב. ש—ן.

איגנאץ לאמאקין.

מיין ווייב

(ערצעהלונג פון איצטיגען רוסישען לעבען)

איך האב זיך געוואוסט עפעס צעווערטעלט מיט מיין ווייב. ווייל זי האט פערבראכט דאס עסען, האבט זיך, איך האב זי אנגערופען שלים־מזל'ניצע און אפשר אויך „בהמה", איך קאן מיך שוין איצט נישט דערמאהנען גענוי — סוף כל סוף האט דאך א מאן, וואס שפייזט זיין פאמיליע, אמאל דאס רעכט צו זיין אביסעל אויפגערעגט — איז זי אבער געווארען אנגעצונדען.

היינטיגע צייטען, זאגט זי, טאר שוין אזעלכעס נישט פאסירען, ביז איך בין געווארען נאך מעהר אין כעס.

— וואס הייסט עס! היינטיגע צייטען? א פרוי איז פון שטענדיג אן געשטאנען און שטעהט היינט אויך נידעריגער פון מאן.

איך ווייס אליין נישט, פארוואס איך האב דאס איהר געזאגט, יעדענפאלס, איז דאס איהר נישט געפעהלען געווארען.

— ווארט זשע, — האט זי מיך געסטראשעט,

— איך ווארט, נשמה מיינע! — האב איך געענטפערט און אוועק צו דער ארבייט.

אז איך בין צוריקגעקומען א היים, געפין איך נישט קיין מיטאג, נישט קיין ווייב, איהר קאנט זיך פארשטעלען ווי איך, א הונגעריגער מענש, האב זיך געפיהלט, איך האב פשוט געשאטען מיט טויטע קללות, א האלבע שעה האב איך גערעגען געפוצקט אויפ'ן ליידיגען טיש און צום סוף האב איך צושמעטערט די טאסע, וואס איך האב איהר געשענקט צום געבורטס־טאג.

ענדליך איז זי אנגעקומען מיט רויטע בעקעלעך פון פראסט.

— וואס האסטו זיך אזוי געוואגט? — זאג איך, — האסט נאך געקענט א ביסעל שפאצירען.

— איך וועל נאך מאקע שפאצירען און אויגעם — ענטפערט זי.

— וואראאס? — און דאס טעצעלע צו דער טאסע פליהט אויף א צושמעטערטע. — איך מוז ארבייטען אכט שעה, און צו...

— איך בעט נישט צו מאכען קיין געוואלדען — און רוהיג ווי קיינמאל גארנישט, דערלאנגט זי מיר א געריכטליכע בעשטעטיגונג אז מיר זענען געשיידט.

— איך בין נאר געקומען צונעהמען מיין קויש מיט די זאכען — מאכט זי, — איך האב זיך אריינגעצוגען אין דערבייאיגען צימער.

האב איך גענומען און געטון דאס ס'רוב מענער טוען אין אזא לאגע, — איך בין אוועק און זיך אנגעשכורט.

דערנאך גיי איך צוריק, גלייך אין איהר צימער אריין.

— ווען וועט שוין סוף כל סוף פערטיג ווערען דער מיטאג? — גיב איך א געשריי.

— די מיטאג וואלט איהר זיך אפטראגען פון דארנען! — זאגט זי.

לעג איך נישט קיין אכט און שריי ווייטער זי זאל מיר געבען מיטאג.

איך בין געווען זיכער, אז איך רעד רוהיג, אזוי רוהיג, ווי עס קאן נאר רעדען א מאן, וואס לעבט צעהן יאהר מיט זיין פרוי אין איין צימער, און דאך האט זי אריינגערופען דעם פערוואלטער, די מיליציע, דעם הויז־וועכטער, און איידער איך קוק מיך ארום זיץ איך שוין אין ארעסט.

וואס וואלט איהר געזאגט ווען אייער אייגענע פרוי וואלט אייך געהייסען ארעסטירען? — איהר וואלט אוודאי אויך נישט געבליבען רוהיג.

בקיצור, איך האב איהר אביסעל צעריסען די בלוזקע און דער מיליציאנער האט געכאפט א זעץ אין זייט. איך האב געשריען אז קיין מאכט האט נישט קיין רעכט זיך אריינצומישען אין אונזער פאמיליען לעבען, אבער עס האט געהאלפען ווי א טויטען באנקעס.

מען האט מיך אריינגעשפארט אויף א גאנצען חודש; צוויי וואכען האב איך געבושעוועט פאר פערדרוס, ארומגעלאפען אין מיין קאמער הין און צוריק ווי א פערוואונדעטער טיגער, סוף כל סוף בין איך מיר געווארען האב איך זיך איינגעשטילט און אנגעריכט בין איך אליין געקומען צום בעשלוס, אז איך האב טאקע בעגאנגען בעליידיגענדע ווערטער געגען מיין פרוי — און זי איז סוף כל סוף נישט ערגער ווי אלע אנדערע פרויען, טראכט איך מיר, „נאך אפשר אביסעלע בעסער — און נאך אלעמען האב איך זי דאך פארט ליב!" דאס אלץ האב איך בעשלאסען איהר צו זאגען, ווי נאר איך וועל ארויס פון תפיסה.

אבער אנשטאט דעם האב איך א זאג געטון צו איהר:

— קאטיא, הער שוין אויף מיט דיינע שטותערייען, דו האסט מיך בעליידיגט, אפילו זעהר שטארק בעליידיגט — אבער איך בין דיר מוחל. דו קאנסט צוריק זיך איבערציהען אין מיין צימער.

— איך האב אייך שוין הונדערט מאל געזאגט אז איהר זענט שוין נישט מיין מאן! — האט זי מיר געענטפערט.

— וואס הייסט איך בין שוין נישט דיין מאן? צעהן יאהר האבען מיר געלעבט צוזאמען און איצט שוין, אוים?

דו קאנסט דאך ביינאכט גאר נישט איינשלאפען איינע אליין, ווערסט זיך א גאנצע נאכט ווארפען פון איין זייט אויף דער אנדערער.

— איך שלאף אליין זעהר גוט, — זאגט זי, — איך בין שוין געוועהנט דערצו.

— מילא פערפאלען, אליין זאל זיין אליין, כאפט דיך דער טייוועל!

איך האב אבער געוואוסט, אז טיף אין הארצען האט זי מיך פארט ליב!

איינמאל און א וועגן הער איך פון איהר צימער א מאנספילשע שטימע, מען לאכט, מען טרינקט טיי.

— וואס איז דאס? — טראכט איך און קלאפ אן אין איהר טיר.

— איך האב נישט קיין צייט, — זאגט זי, — איך בין פערנומען!

וואס וואלט איהר געזאגט דערצו. ווען אייער פרוי זאל אייך אזוי ענטפערען? נעהם און קלאפ אן נאך שטארקער, קומט זי ארויס און טוט זיך פאר כעס.

— איך פערלאנג צו מאכען א סוף מיט די דאזיגע קאוואלערסקע וויזיטען! — גיב איך א געשריי.

— און איך בעט אייך, איהר זאלט זיך מעהר נישט טשעפען צו קיין פרעמדער פרוי, סיידען איהר ווילט נאך אמאל זיצען אין טורמע, — און האקט מיר צו די טיר פאר דער נאז.

— א פרעמדע פרוי!..

אבער פארט האט זי מיך ליב! — איך קען זי דאך שוין צעהן יאהר! דאס איז נישט מעהר ווי ווייבערישע עקשנות!

איך ווייטער בין צו אפגעהערציג, ווייל איך מיך מעהר בעהערשען און מאכען דעם אנשטעל, כלומרשט זי איז גערעכט, — ווייל העפליכקייט געפעלט שטארק די פרויען, און צומארגענס זאג איך צו איהר:

— קאטערינא פעטראוונא, ערלויבט מיר נאך אמאל אייך אביסעל צו בעגלייטען. פאר וואס אזוי אר־מעטע, צו לעבען איינער אליין! אפשר וואלטען מיר עפעס געלייענט צוזאמען?

מיט צעהן יאהר צוריק זענען איהר אזעלכע ווערטער שטארק געפעלען דאס מאל נישט, זי האט א געגען געטון.

— מיינעטוועגען, אויב נאר איהר וועט איך אויפפיהרען אנשטענדיג.

דעם אמת געזאגט, וואלט איך איהר בעסער ביי די האר געריסען און גוט אנגעקלאפט די ביינער — נאר אנשטאט דעם ניי איך אין אוועג געקומען צו איהר און דעקלאמירט פאר איהר לידער ווי אנ'אידיאט, געפעלט איהר אבער דאס אויך נישט.

— דאס זענען אלטמאדישע לידער און די ליבע אין זיי איז א נאיווע! געהט בעסער שלאפען!

אבער נאטירליך, ווען עס קומט דער דאזיגער המזל, אט דער ימקאז, און דא קען איהר א קאפ געגען דער נוצליכקייט פון די קאאפעראציע, שמייכעלט זי צו אזוי זיס:

— אך, ווי אינטערעסאנט, קומט עפטער אהער!

און איך, מוז דאס צוזעהן, — מייל א געטיש־שטיקעל שיינרונג פאפיר גיט איהר רעכט דערויף, דאס איז דאך בפירוש א פעהלער און די נאז געזעצט.

— קאטיא, זאג איך, אזוי קאן עס ווייטער נישט געהן.

— פארוואס עפעס נישט? דו האסט אזא צו ווערען אנ'אינטערעסאנטער מענש, א שאד נאר וואס איך האב מיך שוין נישט מיט צעהן יאהר צוריק געלאזט שיידען פון דיר.

— קאטיא, איך בין אזוי איינזאם. איך... — איך ווייס שוין נישט, וואס איך האב איהר אלץ געזאגט, רופט זיך, אנ'ערך דאס זעלבע, ווי מיט צעהן יאהר צוריק, יעדענפאלס בין איך געקומען צום זעלבען רעזולטאט.

— אפשר וועלען מיר צוזאמען געהן אויפ'ן דער נער־וועג פון לעבען?

ערשט איז זי געווארען ערנסט, זאגט וואס איהר ווילט — אבער חתונה האבען איז דאך א וויכטיגער ענין!

— גוט, — האט זי געזאגט — איך בין מסכים נאר איך פערלאנג אז אלס אייער פרוי זאל איך האבען די זעלבע בעהאנדלונג פונקט ווי א פרעמדע!

און איצט, דער טייוועל זאל עס נעהמען, איצט לעב איך מיט איהר ווי א פרעמדער מאן, וואס מוז אנקלאפען אין איהר טיר, ווען זי האט געסט און איך האב שוין אין זיך צוגעוועהנט צו דעם פאקט אז א ווייב לויט'ן אלטען שטייגער איז — א שמאטע.

—:—:—

דאס הויז פון וויקטאר הוגא אין פאריז

זעכציגן יאהר כסדר האט וויקטאר הוגא געלעבט אויף פלאץ דע וואזש און זיין הויז ווערט היינט אויפגעהאלטן אין דער פארם ווי ער האט דארט געוואוינט, דאס הויז איז געווארן א שטאט־אוצר, און דער גרויסער מת לעבט נאך אליין אין זיין הויז, ווי ווען ער איז ארומגעגאנגען צווישן די לעבעדיגע.

א הויז, וואס ווערט קאנסערווירט אין צושטאנד פון דעם, וואס האט אין איהם געלעבט און געאטעמט ווערט איבערגעצויגן מיט א הויך פון א פון עולם, אלין איז טאקע געבליבן אויף אנאייט, אלע חפצים נומערירט, קאטאלאגירט, אבער עס פעהלט לעבן, נישטא דער מענשליכער וואריי מער אטמאספערע, וואס שפרייט אויס איבער די דילען, נישטא די צאפלדיגקייט פון לעבן — וואס לעבן אליין — נישט, פערשוואונדען.

זעכציגן יאהר כסדר האט דער גרויסער גע־גאנגט פון פראנצויזישן ווארט וויקטאר הוגא, געטריבן זיך אויף די טרעפ, דא האט ער געוואוינט מיט זיינע קינדער, מיט זיין פרוי — מיט זיינע חלומות, מיט זיינע ווירקליכקייטן, דא האט ער געשריבן זיינע בעריהמטע ווערק, דא האט אויך איהם געגרוסט די שכינה פון דער דיכטונג.

און ווי ווייט פאפולער וויקטאר הוגא איז דא געווען אין פאריז, באווייזט אונז די סצענע וועלכע איז געמאלט דורך א קינסטלער פון יענער צייט.

א לאקאמאר, וואס קומט דינגען א דירה אויף „פלאץ רויאל" (אזוי האט געהייסן פלאץ דע וואזש) דינגט זיך דער לאקאטאר מיט'ן איינגע־ טימער:

— די דירה איז אביסעל צו טייער פאר פלאץ ראיאל!

— צו טייער — וואונדערט זיך דער איינגענטי־ מער — צו טייער זאגט איהר, פערגעסט אבער נישט, אז דורך דעם פענסטער קענט איהר זעהען עטליכע מאל א וואך דאס אויפשטעהן פון וויקטאר הוגא...

אנטקעגען וויקטאר הוגא האט געוואוינט אלעק סאנדער דיומא (פאטער), און די ביידע שכנים פלעגן זיך גוט פערהאלטען, פלעגן זיך פארטאג עפע־ נען די פענסטער פון די ביידע שכנים, און אלעק־ סאנדער דיומאס שטימע האט אריבערקלינגען צו וויקטאר הוגא:

— גוט מארגען וויקטאר!

— גוט מארגען, דיומא!

און ביידע שכנים האבען זיך צורעדט, זיך איבער געווארפען מיט באמערקונגען איבער ליטעראטור, געשעפטן, פאליטיק און — צו דער ארבייט.

אפילו בעלגים וואלטען האן געזען און פאריז זיך אריינצוציהען און פלאץ רויאל בלויז צו וואוי־ נען און שכנות פון די צוויי גרויסן דיכטער — אבער מהיה האט זיך דאס געקאנט פערגינען א לוקסוס.

* * *

און איצט געהסטו ארום אין וויקטאר הוגאס הויז און קוקסט זיך איין טשיקאווע אויף אלע קליי־ ניגקייטן, וואס שטעלען צונויף דאס טעגליכע לע־ בען פון מענשען, אט איז וויקטאר הוגאס עס־צימער, אויסגערבארבע צייכנונגען פון טעלערס און טייערע פאזאנס־געשיר.

דער גענייאלער דיכטער האט קיין מאל נישט פערגעסן, זיין עס־צימער, שלאף־צימער, אר־ בייטס־צימער, זיין מעבעל — אליין האט געמוזט פראגען זיין שטעמפעל, קיין צופעליגקייטען האט נישט געטארט אריינקומען ביי איהם אין שטוב. ער האט זיך בעצויגן צו יעדער זאך אזוי ערנסט ווי צו א שטיק לעבן. מעבעל? געוויס האט ער גע־ קויפט די ווענטלעך פון זיין בופעט, פון זיין קאנאפע, אבער די ווענטלעך האט ער אליין באארבייט, דער קארירט, בעפוצט נאך זיין געשמאק און אליין זיי אויסגעפוצט.

וויקטאר הוגא האט דעם הויפעל פון סטאליאר נישט ווייניגער ליב געהאט ווי דין פען, זען ער האט געארבייט מיט סטאליאר־געציג, האט ער געשאפען מיט דערזעלבער קרושה ווי ער וואלט געשריבען מיט זיין פעדער, ער האט ליב געהאט דעם ריח פון האלץ, און וועלכען ער האט געפיהלט דעם וואלד און זעגענדיג דאס ברעט האט ער געשמעקט די נשמה פון האלץ, זיין מעבעל איז גרויס, דיק, מאסיוו מיט גרויסן פערגעהם ווי זיינס א פאעמא.

דער גרויסער מכשף פון ווארט האט אין זיך געהאט צופיל סטיכישען טאלאנט פאר איין געביט און ער האט געמוזט זיך אפצאפען פון פיל אנדערע קונסטען.

האט ער געשטילט זיין אומפערלעשליכען דורשט נאך עקספרעסיע און אויסדרוק מיט פיל אנ־ דערע תרופות: האט ער זיך פערוואנדעלט אין א סטאליאר פאר זיינע מעבעל, אין א צייכנער פאר זיינע טיפען, און א דעקאראטאר פון צאצקעס פאר זיינע קינדער און איינעקלעך.

ס'איז ממש ריהרענד צו זעהען ווי דער ריהמ־ פולער, אדלערדיגער הוגא האט זיך אנגעגעבען מיט זיינע קינדער, ריהרענד און טיף מענשליך. ביי דער גרעסטער ארבייט, וואס האט איהם תמיד ערווארטעט, האט ער נאך געפונען צייט צו שרייבען פער־ זען פאר זיינע קינדער, זיי צו מאכען צייכנונגען און זיי שאפען געמאלטע צאצקעס. דער טאטע און הוגא איז געווען אזוי ריהרענד ווי דער קינסטלער איז געווען גענייאל.

געהסטו ארום צווישען די פאלעפאטישקייטן פון וויקטאר הוגא און לייענסט א־אפ זיין רוהמפול לעבען פון די הענגענדע בילדער, אייגענטליך איז דאס גאנצע הויז אנאויסשטעלונג פון גרויסען ראמאנ־ טיקער און בילדער, זיי דערצעהלען פון זיינע פח'ן קבר דאס לעבען און לייידען פון דעם „וואס האט געוואגט אלץ וואס א מענש קען זאגען".

אויף דעם טיש האט הוגא געשריבען „די לעגענדע פון די דורות", אט איז א טישעל וואס האט אין זיך דריי בעריהמטע טינטערס: א טינטער פון אלעקסאנדער, דומא, לאמארטין, וושארזש זאנד און וויקטאר הוגא.

אלץ וואס האט נאר א שייכות מיט'ן לעבען און שטארבען פון דעם גאון, איז דא געקליבען, געוואַ־ מעלט. זיין מאסקע, זיין האנד־פארם, פעקלעך האר.

א בעזונדערען איינדרוק מאכט דאס צימער פון זיין בעליבטער טאכטער די־אדעלין, וועלכע איז פריה־צייטיג אוועק פון דער וועלט צום גרויסען הארצ־ ווערטאג פון פערוואונדעטען פאטער.

איז א גלעזערנער שאפע זעהט מען אויך גאנצע ביכער פון ספיריטיסטישע פראטאקאלען, וועלכע הוגא האט אונטערשריבען, וויקטאר הוגא האט גע־ גלויבט אין לעבען נאכ'ן טויט, און האט זיך זעהר טיף פעראינטערעסירט מיט דער מיסטעריע פון טויט.

ליגען די ביכער אפען, פערגעלט, און דאס אויג לייענט זעהר גוט די גרויסע און ענערגישע שריפט פון דיכטער. די ספיריטיסטישע פראטאקאלען זענען רעדאגירט מיט'ן גרעסטען זארג ווי דער סצענאריום פון א פיעסע, מאנא.א.ע, דיאלאגען, בעמערקונגען, פון די מינסטע גערוישען פון די „רוחות" און ניי־ סטער.

און עס קען זיין, אז דא איז מען געקומען צום גרויסען דיכטער בעטען זיין איינפלוסרייכען נאמען פאר'ן אפעל וועלכען די פראנצויזישע אינטעליגענץ האט ארום יאהר 1881 ארויסגעלאזט פאר די פאר־ גראמירטע יודען פון צאריסטישען רוסלאנד, וויק־ טאר הוגא האט זיך געשטעלט בראש פון א הילפס־ קאמיטעט צו העלפען די פאגראם־געליטענע, האט געגוסען זיין פען, אפשר טאקע די דא, וואס ליגט אין א שאבטעלע, און האט א ליג געטאן זיין בער־ ריהמטע און גרויסע חתימה „וויקטאר הוגא".

שטעהט דער פייערדיגער הוגא און שרייבט: דאס איז געווען דער סיגנאל, דער סימבאל, אז יודען האבען די סימפאטיע פון פראנקרייך, וויקטאר הוגא — איז דאס נישט געווען די פערזאניפיצירונג אליין פון פראנצויזישען געוויסען?

* * *

און מיר געהען אזוי לאנג אין וויקטאר הוגאס הויז ביז מיר קומען צו זיין טויטען־צימער. נישט דא איז ער געשטארבען, אבער ס'האט דאס צי־ מער אויסמעבלירט ווי זיין טויטען־צימער. דאס שווארצע, הויכע בעט מיט'ן דאך, דער קאמין מיט די בילדער פון זיינע איינעקלעך, און דער טיש, גע־ בער דער שטענדער, ביי וועלכען וויקטאר הוגא האט געשריבען שטעהענדיג.

שרייבען איז קעמפען, שטורמען, און קעמ־ פענדיג, מוז מען שטעהן. אויף די פיס, פלעגט וויק־ טאר הוגא שטעהן און שרייבען, שטעהן פאר זיין פאר־ פיר ווי פאר א נ'עמוד, און שטענדיג פלעגט זיין הייס פאפיר איבערגערעקט ווערען מיט הייסע געדאנקען, וואס האבען זיך געריסען ווי שראמען פייער פון זיין מוח. זיי זענען געלאפען אומפעטפולער ווי די פען, האט זיי געקענט פערצייכענען. זיי האבען איבערגעשוואסען אלע ברעגעס און ווי קאכע־ דיגע פייטשען האבען זיי געשמיסען און געברענט די וואונדען פון דער גאנצער מענשהייט, זיין גרויס הארץ האט איהם אריינגעשמיסען אין דער צוקונפט און וויקטאר הוגא איז פערוואנדעלט געווארען אין א נביא. אויף זיין פנים האט געבלאנזשעט אנ'אפ־ גלאנץ פון די נביאים פון דער מענשהייט, וואס האבען זיך אויפגעהויבען העכער פון זייער צייט, העכער פון זייער דור...

האט אזא ריז געקענט בלייבען אומבעריהרט פון דער יודישער מארטירער־געשיכטע? האט אזא מענש געקענט נישט דערהערען די יללה פון די פאגראמירטע יודען?

— איך שטעל מיך זיך פאר א פארטיי, וואס עקזיסטירט נאך נישט, די פארטיי: רעוואלוציע — ציוויליזאציע.

די פארטיי איז געשאפען געווארען און צוואנ־ ציגסטען יאהרהונדערט.

פון דער פארטיי וועלען ארויסוואקסען די פעראייניגטע שטאטען פון אייראפא און דאן די פער־ אייניגטע שטאטען פון דער גאנצער וועלט!

— נביאותדיגע ווערטער!

היינט לעבען מיר שוין אין 20־טען יאהרהונ־ דערט, הוגאס צוקונפטס־הויז — אונזער געגענווארט זיינע נביאותדיגע ווערטער זענען נאך נישט אינג א־ צען פערווירקליכט געווארען, אבער מיר שפירן זיך זיך צו זיי.

די פארטיי פון וויקטאר הוגא האט אפשר פער־ שפעטיגט, אבער זי קומט דאך, די פארטיי „רע־ וואלוציע־ציוויליזאציע" קלינגט אומעטום מיט איהרע גלעקער, וויקטאר הוגא האט אמת געזאגט: זי קומט. איהר מארגענשטערן גייט זיך שוין אויפן הימעל.

וויקטאר הוגא האט שוין דעם מארגענשטערן געזעהען מיט עטליכע פערציג יאהר צוריק, דארט ביי זיין שטעהענדיגען שרייב־טיש אויף פלאץ רויאל.

נ. פראנק.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

איינענע פראצאווניע פון ועסטליכע ארטאפעדישע צושטעלען, ווי: קלעדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע בערטעלען א. א. וו. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמ.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע־ דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע־ רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

כדי דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן פון דער דאטע פונ'ם טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארויסגעגעבען. אויף אנפראגען אָהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

912. א בוכהאלטער.

איהר דארפט זיך ווענדען צום פרעזעס פון קרייז־געריכט מיט אנ'אנקלאגע אויפ'ן קאמארניק.

913. א לעזער פון נאוואַ־וואָרשעהסקא.

דער רעכטס־קאנסולענט האט איך בעוואוזט זאגנ צי אפשר גאר אומבעוואוסטזיניג אריינגעפיהרט אין א טעות.

אויף א שטראף ביז 150 זל. קאן מען קיין אפעלאציע נישט מאכען. דאס געריכט וועט אויך די אפעלאציע מסתמא צוריקשיקען.

914. באלעק.

ס'איז א פראגע ווענען וואס פאר א שותף ס'האנדעלט זיך, צי ווענען א קאמאנדיט אדער ווענען א פירמאווע. אויב ס'געהט זענען די התחייבות פון דער ספולקע, ווענען אהן אונטערשיד אלע שותפים סאלידאריש פעראנטווארטליך.

915. א לעזער פון רושנאווסקא.

איהר דארפט זיך ווענדען אין אפעלאציע־ געריכט אין ווארשא מיט אנ'ענטשפרעכענדע בקשה אז מען זאל אייך ערלויבען אונטערצושטעלען די בעשולדיגונג אלס א סקארזשיטשעל פאשילקאווי.

916. א לעזערין פון פיעטשאנע.

917. בן־אברהם.

ווענען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פער־ זענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאכמיטאג, מיטברענגענדיג די צייטונג.

918. ציל.

די פארשריפטען, אויף וועלכע איהר פעררופט זיך זענען נישט־גילטיג די ענגליסטישע טעכניקער, וועלכע פראקטיצירען אויפ'ן שטח פון געוועזענעם קאנגרעס פוילען.

919. האל—כם.

ווענען פערלאנגען א נייע ליציטאציע אדער פערהאלטען זיך די אויסגעשטעלטע חפצים רעגולירט דער אנוועזענדער אויף דער ליציטאציע קרעדיטאר, וועלכער רעפרעזענטירט א טיטול אויף א גרעסערע סומע, אויב ס'ווערט בעשלאסען אליין צו פערהאלטען די אויסגעשטעלטע חפצים, האט זיי דאס רעכט צו פערהאלטען קודם כל דער קרעדיטאר, וועמענס איניציאטיווע דער סעקוועסטער איז געלייגט געווארען און אויב דער רער־ מאהנטער קרעדיטאר וויל די חפצים נישט דער־ האלטען, קען אויף זיי פרעטענדירען דער קרעדי־ טאר וועמען ס'קומט די גרעסטע סומע.

קוים ווערט יא בעשטימט א 2־טע ליציטאציע אין עס ווענדען זיך אויך נישט קיין קויפער און די קרעדיטארען ווילען אויך זיי נישט דערהאלטען, ווערען די סעקוועסטירטע חפצים בעפרייט.

דער מארד אין דער נאכט

(39

גרויסער שפאנענדער סענסאציאנעלער ראמאן

— אבער איהר האלט דאך דעם קאפיטאן פאר אומשולדיג! — האט איהם ריקמאן איבער־ געשלאגען.

— יא, איך האלט איהם טאקע פאר אומ־ שולדיג. — האט טארטשינסקי בעשטעטיגט, — הלל, מיר האבען שוין די פראגע גענוג דיסקוטירט לאמיר זיך נישט אומקעהרען צו איהר... בעסער אלען מיר די אויפמערקזאמקייט ווענדען אויף וואקסען מיט דער פרייליין מאריא. געפינט איהר נישט פאר אויסערליש זייער צוזאמענטרעפעניש אין לאזען, מיט עטליכע שעה איידער דער הער ריקמאן איז ערמארדעט געווארען?..

— וואס עס קען זיך נישט טרעפען אומגל־ קען פאלען?!

— יא, עס טרעפען אבער בעזונדערע זאפ־ לען, דאס צוזיגען מ'זאל זענען זיי טאבדענקען... צום אומגליק קאן מען פונ'ם מיידעל א ווארט נישט ארויסקריגען... אפשר וועט זיך איהר קאוואלער ארויסווייזען פאר מעהר בערעדעוודיג!... איך וועל איך מארגען נעהן זעהן מיט וואקסען!

ריקמאן האט דערויף גארנישט געענטפערט, נאר טארטשינסקי געזאגט א פרעג געטאן:

— כאַר דוכט זיך, איהר זייט חושד די פריי־ ליין לידיא וארצעחוויטש?

— ווי זאל איך אייך אייגענטליך זאגען, — האט העד געהיים־אגענט א מאך געטאן מיט די הענט — מ'וועט איהר דארפען נאכקוקען, און שפעטער וועט מען זעהן...

— וואס מיינט איהר ווענען דער געשיכטע מיט'ן מאנטעל?

— וואס איך מיין? דאס זעלבע, מעהר־ווע־ ניגער, וואס עס מיינט פרייליין מאריא... הייסא אין אווזא! געוועזן פערליבט אין לידיא, צו לידיא (איך ווייס נישט, מיט וואס פאר א צזעק) האט איהם אויף אזוי פיל פערדרעהט דעם קאפ, אז זי האט איהם ארויסגערופען א פערדאכט ביי דער פרוי טאטיאנא... איך מיין אפילו, אז די לידיא האט צוגעזאגט הייסאנען צו ענטלויפען מיט איהם קיין אמעריקא, אבער אנשטאט זיך, האט זי אוועקגעשיקט צו דער צוזאמענטרעפעניש די לאבענדזקא. הייסאן האט אין דער פינסטער דער־ קענט דעם מאנטעל. ער האט אבער נישט געזאט די מעגליכקייט צו זעהן דעם פנים, פערהילט אינ'ם שלייער, און געמיינט, אז דאס רינסטמיידעל איז לידיא... דאן...

טארטשינסקי איז ענטשווייגען געווארען.

— וואס דאן? — האט ריקמאן אומגעדולדיג

— דאס, וואס שפעטער איז פארגעקומען קאן מען זיך נאר פארשטעלען אין דער פאנטאזיע... מיין פאנטאזיע, למשל, איז צו רייך, און פערפיהרט מיך זעהר ווייט.

— גוט, — האט ריקמאן א שאקעל געטאן מיט'ן קאפ — לאמיר זיך פארשטעלען, אז נאך דער לאבענדזקא איז נאכגעגאנגען איהר געליבטער... ער האט בעמערקט הייסאנען, און דער־הרגעט דעם קאנקורענט זיינעם, אזוי צו זאגען...

— מיט דעם קאן מען דערגעהן אין מארד, אבער דאן וועט בלייבען אומבעגרינדעט דער צווייטער מארד... הערן דעם, דאס איך זיך פון די אויפקלערונגען, וואס איך האב בעקומען פון הייסאנס הויזגעזינדשאפט זיך דערוואוסט, אז די לאבענדזקא האט נישט געהאט קיין געליבטע.. ניין, ניין, מיין טייערער, די האזיגע רעטעניש איז נישט אזוי לייכט אויפצוקלערען... וואס מיינט איהר ווענען דעם אייער האפקע?

— ער איז זיכער, אז דער קאפיטאן איז דער מערדער.

— אריסטאקראט!... יא, אגב, וואס טוט איצט דער דאזיגער קאפיטאן?

— איך האב איהם נעכטען געזעהן... ער זאגט, אז אויב דאס געלד וועט נישט צוריקגע־ קערט ווערען, וועט די געזעלשאפט אנגעהמען איהרע מיטלען.

— ער פערשטעהט אליין נישט, וואס ער רעדט, וואס מיינט ער עפעס דא אין הפקר־פעטערבורג?! נו, אדיע, העד ריקמאן, מארגען וועל איך זיך זעהן מיט וואקסען, און זעהן ארויסצוקריגען פון איהם, וואס מעהר משקאווע א־נען.

טארטשינסקי איז אוועק מיט דער שטארקער האפענונג צו ארויסבעקומען פון הייסאנס סעק־ רעטאר, פון וואקסען דאס אלץ, וואס עס איז איהם נישט געראטען ביי מאריא.

דער סעקרעטאר איז געווען א מענשעל מיט א שוואכען כאראקטער, בעת מאריא איז געווען הארטנעקיג און ענטשלאסען.

לויט דער לאגיק נאך איז אויסגעקומען, אז מ'דארף ווענדען די אויפמערקזאמקייט אויף דעם שוואכערען און זיך פעסטער צו איהם א נעהם טאן.

אויפ'ן צווייטען טאג איז טארטשינסקי גלייך נאכמיטאג געקומען אין הייסאנס קאנצעלאריע.

ער האט געבעטען, אז וואקס זאל צו איהם ארויס.

דער סעקרעטאר איז נישט געווען איבער־ צופרידען פון זיין וויזיט, אבער, נישט האבענדיג די דרייסטקייט ענטקעגענצושטעלען זיך דעם פערלאנג פונ'ם געהיים־אגענט, איז ער צוזאמען מיט איהם אריין אין הייסאנס קאבינעט.

— אהא! — האט טארטשינסקי אויסגערופען ארומקוקענדיג זיך דאס דעם ראזיגען צימער — אט דא, הייסט עס, געפינט זיך די שלים־מזל'דיגע קאסע!.. מאראל שאד, וואס זי קען אונז אליין נישט דערצעהלען דעם ריינעם אמת!

— דעם ריינעם אמת? — האט וואקס, מי פערשעהמט, איבערגעפרעגט.

— יא, מכוח דעם אוועקגעגנב'עטען געלד... ווערט נישט בלאס איך בעט אייך... איך ווייס גאנץ גוט, אז נישט איהר האט דאס געלד אוועקגענומען... איך וועל זיך אבער נישט בערוהיגען, כל זמן איך וועל נישט פאקען דעם גנב!... איהר זאגט, דאס איך געהערט, אז אין ערגעץ נישט האט מען גע־ פרובט אויסצופרעגען די געגנב'עטע מאנקאמענטן!

וואקס האט א שאקעל געטאן מיט'ן קאפ:

— ניין! מיר האבען אומעטום פונאנדערגעשיקט די נומערן, אנגעגעבען אלץ מעגליכע, דאס געלד צו געפינען, אבער לעת עתה זענען מיר גארנישט דערגאנגען ווענען דעם וואס איהר מיט מיר וואלט זעהן?

(פארטזעצונג קומט.)

רעוויי-טעאטער
„Dobry Wieczór"
אין לאָקאַל פון קינא-טעאַטר „BAJKA"
פּראַנציִשקאַנער 31, רוג בושע-
זשינער. טעל. 181-21. צופאהר מיט
די טראַמוואיען 1, 6 און 14.
טעגליך 2 פאָרשטעלונגען 7.15 און 9.15
אוונט. שבת און זונטאג 3 פאָרשטעלונ-
גען 5.15, 7.15 און 9.15 אוונט.
פּרייזען פון די פּלעצער
פון 75 גר. ביז 2 זל.

היינט פּרעמיערע! גרויסע פּרעכטיגע רעוויי היינט פּרעמיערע!
אין 2 טיילען 16 אקטען א. נ.
„פּרל. מאַניע'ס וועש" (אבער... אבער...)
פערפאַסט פון א. וולאסטא, ק. טאם, וו. יאסטזשעמביע, ק. בושעסקי.
עס בעהמען אנטייל די בעדייטענדסטע ווארשאווער ארטיסטען.
דאמען: סטוויצקא, סאָקאָלאָווסקא, קאָזלאָווסקא, בראָכוויטשובנא, זשימינסקא, בזשאָזאָווסקא;
ה"ה: יאַנעצקי, וועלין, לאסאצקי, דוא גאַנדאַנאָף, באלקאָווסקי ווי אויך א באַלעט, רעווי-גירלס.
ליטער. לייטער: K. Brzeski רעזשי: Wł. Janecki, J. Welin פערגרעסערטער אָרקעסטער אונטער דער לייט. פון ה' D. Kleidt דעקאָר.: St. Frasiak

HELENÓW
לויט דער בעמיהונג פון קרייז-ראט פון דער צענטראלער ארגאניזאציע פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען
פון אינטעלעקטועלע אנגעשטעלטע און זשורנאַליסטען-סינדיקאַט
ווערט פארקומען דעם 20-טען יולי ד. י. פאלס פון אונגינסטיגען וועטער ד. 27 יולי
א זומער-רעדוטע
מיט א זעהר פערשי-דענאַרטיגען פּראָגראַם
צווישען אנדערע: פאַנטען-לאָטעריע (יעדער לאָס געווינט) / קאָנקורס מיט פּרייזען פאַר'ן שענסטען קליידל / טענץ / סאָלאָ-אויפטריטען פון ארטיסטען קינסטליך פייער / און א סך, א סך איבעראַשונגען / אָרקעסטער און מוזיק. אויפטריטען אונטער דער לייט. פון Teodor Ryder / קומט אלע!
HELENÓW

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס.

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס ווי ביי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א קאַסטראָל און עס פאלט אריין אין דעם בויך און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פארדרייען די קישקעס ווערט ער בראָכיג אַ...
ספּעציעלע גומענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פּראַקטיק טיט מיינע בעהאנדלונג און פון דעם פּראָפעסאָר-דאָקטאָר בראָכבראָכונג בעזונדערן זיכער דעם שוואַרטען און געפעהרליכסטען

בראך. אויך פאר הויקערס לייטונגען מיט הייל-גאַרטען און אפאַראַטען פאר פערקרומטע פיס און פלאַט-פוס ספּעציעלע אײנלעגען אין די שיך. קינסטליכע גלידער פוס און הענד, גומענע זאָקען פאר די קראַנקע אָדערן.
עמפּפאַנגט פון 9 ביז 1 מיטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.
בעמערקונג: דאָס געזונטליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אומבעדינגט נויטיג.

דאנקזאגונג.
דעם געעהרטען ה' דיר. י. ראפאפארט, ספּעצ. פאר ברוך-לײדענדע און לאָדזש, וואָלטשאַנסקא 29, פראָנט 2. שטאָק, פאר דער גוטער אינטעליגענטער הילף און רעטען מיך דעם ערשטען טאג ראש השנה פון דעם שווערען און פאר מײן לעבען געפעהרליכען ברוך, פאר דעם ווײסענשאפטליכען אנלעגען פון דעם באנדאזש פון זיין מעטאָדע דאנק איך אויף דעם וועג הערצליך און עמפפעהל איהם דערדורך פאר אלע ברוך-לײדענדע
Dr. M ·Minzer, N. lekarz kolwejoy K. Chorych.

א גרויס פראַנטאָווע
צימער
מיט א באלקאָן און אלע בע-קוועמליכקייטען, בעזונדערער איינגאַנג, צוזן אפּצוגעבען; אלעע 1 מאי 25, וו. 16.
מעלדען זיך ביים וועכטער

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134–72
נעמט אן אינדערהיים פון 2-3 פ. מ. פון 7-9 נ. מ.
אין קליניק „סאנאטא" אגראָדאָווא 10 פון 12–1

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראנקע ציינבענע און ליכטהיילאינסט. נעמט אן פון 4—7 אין אוונט

ווייכטיג פאר לעטניקעס!!
די ערשטע לאָדזשער גוט בעקאַנטע
פאבריק פון פאטענטירטע פעלד-בעטען
מאכט בעקאנט, אז צוליב'ן קריזיס האבען מיר פערקלענערט די פּרייזען פון אונזער אויסארבייטונגען
ווי: פעלד-בעטען 14 זל., פעלד-בעטען מיט ווענטלעך 18 זל.
לעזשאַקעס פון 8 זל. או. טאבארעטקעס 3 זל., האמאקעס פון 9 זל.
אונזערע פעלד-בעטען זענען פערזעהען מיט דער שוץ-מארקע „Palma-Patent",
פאר וועלכע מיר גאראנטירען אויף פיל יאהרען.
אכטונג: פאָדערט איבעראַל פעלד-בעטען נור מיט דער מארקע „Palma-Patent"

מיט אכטונג פירמע „PALMA-PATENT"
אינה. שווארצאָווסקי
פולנאצנא 24, טעל. 85-131
בעמערקונג: פאר פּראָווינץ - בעדייטענדע ראַבאַטען.

א י ז
יעדען קוואַנטום שטעלען מיר
צו פעטריקאָווער 116
טעל. 190-48, פּאַלוד-
ניאָווא 22 טעל. 191-26

א האנדעלס-
לאקאל
אין צענטרום נאָוואָמיעסקא גאס פאר זאָפאָרט
אפּצוגעבען.
צו ערפאַהרען טעלעפאָניש 143-32

רעטשניצע פון דאקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
גושעזשינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

ר"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערן ק	4½—3½
ר"ר סערשנער קינדער-קראַנקה.	11-9 4½-3
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטע	2—12
ר"ר ביבערגאל הויט און ווענער.קר.	11½ — 12½
ד"ר שמירנעלד נערווען און גײסטיגע קר.	1—2
ד ר גאלדבלאט אויגען-קראַנקה.	12½—1½
ר"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ר"ר שמערלאָווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	3½—4½

פּאָטאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א.א.וו. מאַסאַזש, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַלונג. אײנ-שפּריצונגען, מעסטונגען, עלעקטריזאציע, אפּעראציע. אויף פערלאַנגען ווערען אין שטאָט. און לאַבאָראַטאָריום אַנאַליזעס אויך אלע אָרט אנאַליזען, אויך פּלעגמע און בלוט
אימפּפונגען געגען שקארלאַטין.
ביי דער רעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט.
ר"ר לאזשינסקי-סטאראפּאלסקא
צאָהן-ערצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א.א.וו.
די רעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

כינעם אן און כ'ארבייט אויס
אויבער-העמדער
פון אייגענע און אנפערטרויטע סחורות
M. RYŻ, Zawadzka 35.
ליינקע אפיציגע פּאַרטער
ערשטקל. אויספירונג, צוגענגליכע פּרייזען.

הולך בתום ילך בטח,
ומעקש דרכיו יודע
גויל אלו רקיעי, קני כל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי כנישו תא:
דידי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:
קענען נישט איבערגעבען דאָס רע-יעלקייט פון דער אלט-בעוואוסטער
רעכטסקאנסולענטעז-ביורא פון ה
מאגעלא, פּיעטריקאָווער 17
(זאכאדניע 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געווי-סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס:
ציווילנע, סאַרנע, האנדלאָווע, אפּעלאַציעס, אדוואָקאַטען, סלאָוזולעס, זאבעזפּיעשעניעס אויף אלע שטעדט אין פּוילען, וועגען דירות און אורזשאַנד רעזידענטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפּראַכען. מיט אכטונג ד. מאגעלא,
פּעטריקאָווער 17

א שטוב
מיט א בעזונדערען איינגאַנג ווערט פון זאָפאָרט געזוכט אין געגענד פון נייעם מארק ביז נארוטאָוויטשא אדער אין די זייטען-גאַסען.
אפערטען אפּצוגעבען אין אדמיניסטראַציע פון דער צייטונג אונטער „J. C."

Dr. Z. Rakowski
ספ. פאר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

קלי ניק ווענבעריז כירורגישע
„SANATO"
אגראדאָווא 10, טעל. 57-213
1-טע און 2-טע קלאַס
ערצטליכע אויפזיכט
איבער דער מוטער און קינד.
פּרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער.
קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אורא-לאָגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קוואַרץ-לאמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונט. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. -
וויזיט 3 זל.

אין דער לעטשניצע
17 זגיערסקא 17
איז טעטיג פון 1—2
ערצטליכער הויט-
וועגערישער גאבינעט
אונטער דער לייטונג פון
ד"ר ה. רוזשאנער

Dr. Med. NIEWIAZSKI
ספּעציאַליסט פאר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 40-159
נעמט אן פון 8—11 פארמ. און פון 5—9 אוונט
זינטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.

די נייעסטע מאדערנע
שייטלען
ווי אויך פערשידענע פּאַלעטשקעס, אזוי ווי אייגענע האר, גוטע אויסארבייטונג צו זעהר ביליגע פּרייזען,
קאנט איהר נאר בעקומען ביי
פּארשזשיצקא, קאַמיענגא 5
לינקע אפיציגע, 2-טער שטאק.

די מעכאנישע
שלאָסערייי און שוויסעריי
פיהרט אויס זעמטליכע מאשין-רעפּאַ-ראַטורען, שוויסונגען, צופּאַסונג פון מאשינען-טיילען מיט גאראַנטיע און
:—: געגען ביליגע פּרייז :—:
J. REDER, Łódź
11 קאנסטאנטינער 11 (רוג זאכאדניע)
פּריוואַט-וואוינונג: גדאנסקא 20.

אבאנאמענטס-פּרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפּטראָגען א היים; אויף דער פּראָווינץ 5.50—6 א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אנאָנסען איז דער פערלאג נישט פּעראַנטוואָרטליך; די אדמיניסטראַציע איז אָפען בײטאָג און ביינאַכט.

אנאנסען-פּרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
פאר א מילימעטער-זייל: דער שטאט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman